

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hóra 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 28 korona.
 Egy hóra 2 k. 40 f.
HÍRDETÉSEK:
 4-utasból pedig sor egyszer 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
 Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 337.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, szeptember 6.

Lemberg kiürítése.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Csapataink szeptember harmadikán kiürítették Lembergét. A hadvezetőség az oroszok bombázásától akarta megkímélni a várost és a kiürítésnek kizárólag taktikai jelentősége van, amit a későbbi események igazolni fognak.

Páris arisztokratái menekülnek.

Lublin előtt harcolnak csapataink.

Mai számunk főbb közleményei:
Amiensbe érkeztek a németek.

A francia nagyhatalom bukása.

A háboru elején elsüllyesztett angol hadihajók.

Az orosz zsidók felszabadulása.

Török egyetemi hallgatók Aradon.

Hírlapkiadás háboru időben.

Egymást gyanúsítják az aradi polgárok.

Hetvennégy diákkisasszony.

A német tisztok és a primadonna.

Uj események küszöbén.

Arad, szeptember 5.

A feszült lelkiállapotban, a melylyel a harctör eseményeit a távolból szemléljük és a mely a kishitűeket könnyen ragadja indokolatlan pesszimizmusra, az első pillanattól kedve megnyugtató és erősítő hatással volt az őszinte, komoly hang, a mely a mi hadvezetőségünk és haditudósítóink jelentéseiben megnyilatkozott. Ezek egyikében se volt szó tulzatt, vagy fölfujt diadalokról; a győzelmek, a melyekről beszámoltak, az adatok és az általuk kialakult stratégiai helyzet illusztrációval jelentek meg előttünk és nemcsak a nagy nehézségeleküzdésével elért, fényes sikert tettek szemlélhetővé, de annak kétségbe nem vonható jelentőségét, hogy ezek a győzelmek, Dankl és Auffenberg seregeinek diadalai, a harc további menetére nézve milyen jelentőséget szereztek. Viszont férfias és katonás őszinteséggel számoltak be azokról az eseményekről, amelyeknél bennünket számottevő veszteségek értek, vagy a hol a tulerővel szemben pozíciókat kellett változtatnunk.

A hadvezetőségnek ez a kétségen felül álló nyíltsága és tárgyilagosága oszlathat el minden olyan fölfogást, a mely tragikumot és bajt lát abban, hogy Lembergét kiürítettük és hogy az orosz csapatok a nyílt várost ellentállás nélkül megszállták. Minden betűjében komolyan kell vennünk a hadvezetőség kommentárját, hogy Lemberg föladása nem menekvést jelentett, hanem olyan lépést, a melynek tervszerű és helyes voltát a háboru legközelebbi eseményei igazol-

olni fogják. A hadvezetőség ennél nem mondhat többet. Következtetni sokat lehet abból, hogy a legujabb, Kraszniknál és Njedsiva-Dusanál kivívott győzelmeinknél csapatainknak sikerült bámulatraméltó szívóssággal és kitartó elszántsággal a Bug és Visztula között operáló orosz hadsereget elvágni a keletről vezetett orosz hadseregtől, amely Lemberg megszállásával keresett külső sikert, hogy azt, mint jelentős haditényt fitogtassa. Ez a győzelem nagyban kiszélesítette és megkönnyítette seregünk balszárnyának és centrumának akcióképességét, s nem lehetetlen, hogy az esapdába ejti a Lembergig előnyomult oroszokat. De akár beválik ez a következtetés, akár más, általunk előre nem sejthető fordulat áll be, kétségbevonhatatlanul bizonyos, hogy a hadvezetőségnek Lemberg kiürítéséhez fűzött megjegyzése nem üres szavakból áll, hanem azok mögött sokat, komolyat és reánk nézve teljes megnyugtatót jelentő tartalom van.

Meg kell tanulnunk, hogy hadviselő nemzetnél a polgárság részéről ugyanolyan lelki szilárdságra van szükség, mint amilyen rendületlen elszántsággal katonáink az őket környező halálveszedelem szemébe néznek. Egy csoport sebesültnek látása, vagy az elesettekről szóló hírek olvasása nem adhat okot a csüggedésre és ép így nem osorbitja meg a végső győzelemhez fűzött reményeinket és biztos kilátásainkat, ha azt halljuk, hogy az ellenség egy-egy várost meg-

száll. Ezek kikerülhetetlen áldozatok, amelyek azonban a helyzet végső kialakulására jelentőséggel nem bírnak. Lemberg föladása még ilyen áldozatot se jelent, mert ezzel nem csupán a város pusztulását és a fölösleges vérontást kerültük ki, de egyenesen magunk készítettük elő a helyzetnek olyan, reánk nézve előnyös kialakulását, amelynek kihasználásáról, gyümölcseiről talán a legközelebbi napok eseményei fogják nem csupán a monarchia népét, de az el lenséget is meggyőzni.

Akkor, amikor csapataink az orosz földön Lublinig hatoltak előre, amikor Auffenberg serege gyönyörű, részében bevégzett diadalok a megbomlott ellenséget üldözi, amikor az oroszok hadseregét sikerült kettévágni, másod, sőt harmadrangu jelentőségű eseménnyé törpül Lemberg feladása. Ha fontos, akkor csak ellenségünkre lehet fontos, mert — amint minden jel arra vall — drágán fogja megfizetni ezt a szinpadi hatásra törekvő lépést. Mi tudjuk, hogy amit ezzel tettünk, miért tettük; az oroszok vagy nem tudják, vagy rosszul számítanak vele.

A háború és a telefondíjak. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamarához átiratot intézett a nagyváradi postaigazgatóság, hogy a kamara amaz ismeretes akciójának, amely a telefon díjak leszállítását célozta, eredménye van. A kereskedelmi miniszter ugyanis a mozgósítás következtében beállott rendkívüli állapotoknak megfelelően a távbeszélő előfizetési díjak beszedését a következőképpen rendezte. Folyó évi augusztus hó 1-től az előfizetők csakis a járási, illetőleg helyi előfizetési díjat tartoznak fizetni, azaz az évi 60 koronának megfelelően havi 5 koronát. Az augusztus hóra esetleg már befizetett megyei kapcsolási díj részletek a következő havi díjakba beszámíttatnak. Azon előfizetők távbeszélő állomásai, kik írásban kijelentik, hogy a jelenlegi rendkívüli viszonyok miatt távbeszélőjüket használni nem kívánják, de a normális viszonyok helyreálltával állomá-

suk üzembe helyezésére ismét igényt tartanak; tekintet nélkül arra, hogy városi, környékbeli, vagy törvényhatósági távbeszélő hálózat előfizetői, nem szereltettek le, hanem ideiglenesen — a központban való kikapcsolás útján — üzemben kívül helyeztetnek. Az ily előfizetők természetesen a kikapcsolás tartamára díjat nem fizetnek, de a kikapcsolás időtartama a bérleti kötelezettségi időtartamba nem számítható be.

Hadseregünk veszteségei.

10. veszteség-lajstrom.

(Kiadatott 1914. szeptember 2-án.)

(Rövidítések magyarázata: gy. e. = gyalogezred, sz. = század, h. = honvéd, husz. = huszár, tűz. = tüzér, drag. = dragonyos, ul. = ulánus, táb. = tábori, neh. = nehéz, á. = ágyús, lov. ü. = lovas üteg, oszt. = osztály, üt. = üteg, hat. = határ, vad. = vadász, zla. = zászlóalj, L. = Landver, s. = sebesült, el. = elesett, fog. = hadi fogságba került, tart. = tartalékos, pót. = póttartalékos, gyal. = gyalogos, őrv. = őrvezető, szakaszv. = szakaszvezető.)

Legénység:

(Folytatás.)

Rácz János káplár 44. gy. e. (Magyar, Somogy Berzence 1859.) s. Radó Aluert őrv. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar Zala Keszthely 1892.) s. Ranski György címz. káp. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, M. hol 1887.) s. Becsko Ferenc gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács Bodrog Zenta 1892.) s. Becsek Mihály gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Tolna Stakály 1859.) s. Reisz János gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar Tolna Czikó 1884.) el. Reisz Rudolf egyéves önkéntes káp. 4. ut. e. el. Reiser János szakaszvez. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy Andocz 1885.) s. Reinspach Ferenc póttart. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Tolna Volgyesség Látka 1891.) s. Rézverő Antal gy. 72. gy. e. 7. sz. s. Riba János káplár 44. gy. e. 5. sz. (Magyar, Tolna Regöly 1891.) s. Riba Ferenc pót. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Somogy Oda 1889.) s. Rigler Antal gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Tolna Batta 1887.) sebesült. Bítecz Sándor káp. 44. gyal. ézred 12. század (Magyar, Somogy Gyékényes 1886.) s. Rizsanyi István címz. őrv. 86. gy. e. 16. sz. s. Rohmann János pót. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Tolna Alsó Nana 1859.) s. Rohony György gy. 44. gy. e. 15. sz. (Magyar, Somogy, Zikeantala 1889.) s. Róka Vendelin gy. 44. gy. e. 16. sz. (Magyar, Somogy, Pátfalu 1887.) s. R. mancsik Lúacs gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1890.) s. Rólf János címz.

szakasz vezető 74. gyalogezred 9. század s. Rónal István tartalékos 86. gy. e. 3. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Budapest 1891.) el. Rostás Lajos gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Somogy, Szigetvár 1889.) s. Róth János gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Tolna, Bonyhád 1889.) e. Rothmayer gy. 4. gy. e. 14. sz. el. Rottar Dameter gy. 61. gy. e. 4. sz. (Magyarország, Temes, Temesvár 1890.) s. Rózsa Gyula őrv. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Somogy, Fonyód 1892.) s. Rózsa István gy. 44. gy. e. 14. sz. (Magyar, Somogy Szőlősgyőrök 1890.) s. Rózsa János gy. 44. gy. e. 16. sz. (Magyar, Somogy, Szentgálaskér 1886.) s. Rudics Mányhért káp. 86. gy. e. 15. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog, Zenta 1888.) s. Rudanec Mihály vadász. 4. vadász. e. el. Rumácsik Mátyás gy. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Óbecse 1889.) s. Ruzsanda Konstantin gy. 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes, Petromány 1892.) s. Rusza György gy. 44. gy. e. 8. sz. (Magyarország, Tolna, Ozora 1889.) s.

Sági Lajos tart. 86. gy. e. 3. sz. (Magyar, Bács Bodrog, Óbecse 1887.) s. Sakacs László gy. 44. gy. e. 15. sz. (Magyarország, Somogy, Ótvásányi 1886.) seb. Sándor Imre szak. vez. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Somogy, Széplak 1886.) el. Sándor János káplár 44. gy. e. 16. sz. (Magyar, Somogy, Balatonbelle 1892.) el. Sándor János gy. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Somogy, Tarany 1892.) el. Sándor Pál gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar Bács-Bodrog, Kishegyész 1885.) s. Sára János gy. 44. gy. e. 8. sz. (Magyarország, Somogy, Homokszentgyörgy 1887.) el. Savanya Pál gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog, Magyarkanizsa 1889.) s. Sawczuk ul. 7. ut. e. seb. Scharl Ferdinand gy. 4. gy. e. 14. sz. el. Schémovcsán Pál gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyarország, Somogy, Berzence 1891.) el. Schenek József tart. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Kispeszt 1887.) seb. Scherer János gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyarország, Tolna, Mucsfa 1886.) seb. Schöber Emanuel szak. vez. 74. gy. e. 12. sz. el. Schüdl Ferenc üzemester 10. tűz. e. 5. sz. s. Scholz Antal tűz. 10. tűz. e. 1. sz. s. Schor Sándor gy. 86. gy. e. 16. sz. s. Schmidt András gy. 6. gy. e. 1. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog Bácsujták seb. Schuller Eino egyéves önkéntes címz. káplár 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun Budapest 1890.) seb. Schütt Kornei gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Budapest 1887.) s. Schwarz Sándor gy. 44. gy. e. 14. sz. s. Schweizer Jakab gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Somogy, Galosfa 1888.) s. Sebők János káplár 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Tolna, Szalka 1888.) s. Sipovic György tűz. 88. táb. tűz. e. 3. üt. (Salavonia, Novska Pozsega, Jasenovac 1890.) s. Seregény Mátyás tart. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Csantavér 1890.) s. Siasity György tart. 86. gy. e. 4. sz. (Magyar, Bács-

Hogyan harcol a német katona.

(Egy olasz újságíró. följegyzései.)

Egy olasz újságíró, a kit lapja Belgiumba küldött, hogy a németek és belgák harcáról tudósításokat küldjön, érdekesen írja le a helyzetet, a melyet a háború Belgiumban teremtett.

A német — mondja az újságíró tudósításban — egyenkint, csapatokban, szakaszokban és zászlóaljokban halad el a járt utakon, országutakon úgy, mint gyalogősvényeken. Tervezés azt hinni, hogy észrevétlenül igyekszik az országba behatolni, sőt ellenkezően, azt akarja, hogy lássák. Mindegyik csapat előre megy, amíg puskalövésnyiro érkezik az ellenség elé. Megállapított utvonalon megy előre, a míg beleütközik az ellenségbe. Így kémleli ki az ellenségnek egész harcvonalt; azt lehet mondani, hogy megtapogatják az ellenség bört és addig tapogatják, a míg mindennel tisztában vannak. Tíz emberből álló csapatból heten elesnek, megsebesülnek, vagy fogságba kerülnek, de háromjuk, akik megmaradnak, viszszerülnek és elmondanak mindent, a mit látnak és tapasztaltak. Ha egy egész őrszert elpusztul, utána indul egy másik, erősebb és ha ez is megsemmisül, egy harmadik, még erősebb és így tovább addig, a míg célját eléri.

Mindegyik falunál, mindegyik facesportnál, mindegyik földemlakodásnál azt kell magában mondani: Talán itt van! Talán innen kerül

elő! Tudja, hogy semmi sem védelmezi meg és hogy okvetlenül rájuk fognak löni. Ugy érzi, hogy folytonosan egy láthatatlan veszedelem fenyegeti. De azért mégis megy, megy előre, nyugodtan, német fegyvellemmel.

Folytonosan várja a halált s akármi tünik a szemé elé, mindenben veszedelmet lát; ellenséget vél a furcsa alakú fában; aggodalom fogja el, ha messziről meglát egy tornyot, őszszerezzen, ha a mezőn embereket pillant meg, ellenséget lát mindenben, ami nem állítja ugyan meg, de mégis rémképeket varázsol eléje. Megboszulja magát a harangtornyon, megboszulja magát a mezőkön szétszórt embereken, akiknek jelenléte fenyegetőnek látszik előtte és felgyújt, megöl mindent.

És azután következett az invázió, amely a belgákat rándes munkájuk közepette lepte meg. Nem volt annyi idejük, hogy alkalmazkodjanak. Olyanok voltak, mint az órák, amelyek, egyik a másik után, egyetlen ütésre, hirtelen megállottak. A német előcsapatok pusztá látására önkívületbe estek, rémület fogta el őket és menekültek, ki merre tudott. A német csapatok előrenyomulása megszüntetett az utcákon és utakon minden életet, az egész országban minden munkát. A vasuti állomások, a melyeken máskor annyi élet volt, kihaltak az ellenség közeledésére. Az embernek eszébe jutott a forró láng, a melyet egyetlen fagyos lehellet hirtelenül eloltott. Az első ellenséges őrszert nyomán rettenetes esend támadt. Az invázió által sújtott Belgium kővé meredt.

Charleroiban történt. Az egyik hid felé haladtam. Már csak száz lépésnyire voltam tőle, amikor az őrt álló német katona szuronyát szegezve kérdezte tőlem:

— Kicsoda ön? hova megy?

Előmutattam szabályszerű hitelesített utlevelemet, de a katona megmagyarázta nekem, hogy ezzel az utlevéllel nem lehet abba az irányba menni, amelyen az emberek menekülnek. Tehát a vasuti állomás felé vezető ut el volt zárva előlem. Aki menekülni akart, az előt nyitva állott az ut, de aki a városban akart maradni, annak lakásába kellett zárkóznia. Csak egy irányban lehetett előrehaladni és ennek az előrehaladásnak végpontja a vasuti vonat volt. Azt reméltem, hogy talán mégis kapok engedelmet arra, hogy én is eljussak oda s e végből egy katonatiszthez fordultam, aki gyors léptekkel haladt a városháza felé. Udvariasan meghallgatott, azután megnézte irataimat és azt kérdezte tőlem:

— Alors vous êtes journaliste? (Ön tehát újságíró?)

— Igen, uram.

— Helyes. Nem teszek ön ellen szigorú intézkedéseket...

— Köszönöm, uram.

— De menjen el azonnal. Meg akarok róla győződni, hogy csakugyan elmegy (a katonához fordulva): Ne tartóztassatok föl ezt az embert, de vigyázzatok rá!

A tiszt udvariasan köszöntött és távozás közben ezt mondta:

Bodrog, Szenttamás 1885) s. Silbermann Árpád egyéves önk. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Arad, Világos 1892) s. Simics István gy. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1892) s. Simikic Cojetin gy. 34. gy. e. el. Simon József káplár 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Tolna, Szekszárd 1886) s. Simon Ferenc gy. 44. gy. e. 5. sz. (Magyar, Somogy, Kaposmérő) s. Simon József pött. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Kaposvár 1891) s. Simonberger József gy. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Tolna, Bataazék 1889) s. Simonyi Jenő egyéves önkéntes címz. káplár 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Barcs 1887) s. Skrba Hieronimus gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1880) s. Siáma Wenzel tart. 74. gy. e. 12. sz. s. Smelka András gy. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy, Vásárosbéc 1892) s. Somogyi Mihály gy. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Balatonbelle) el. Somogyi József szak. vez. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Somogy, Torvaj 1883) s. Sós György gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Tolna, Uj-Dombóvár 1889) s. Sós Pál gy. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Somogy, Felstíreg 1889) s. Soti István tart. 86. gy. e. 15. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Magyar-Kanizsa 1889) el. Soti Mátvás gy. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1890) s. Spacsek Mihály gy. 72. gy. e. 6. sz. s. Spaics Jenő tart. 86. gy. e. 3. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1892) s. Spantier Adám örv. 44. gy. e. 16. sz. (Magyar, Somogy, Zich 1892) el. Spengler Károly tart. címz. káplár 86. gy. e. 3. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szeghegy 1890) s. Staasz Antal tűz. 10. táb. tűz. e. 1. ű. s. Stanku János század-éves, 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes, Gátalja 1891) el. Steinbacher Márton pött. 44. gy. e. (Magyar) s. Steinberger Sándor egyéves önk. címz. kápl. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Budapest 1892) s. Stefan Miklós gy. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Tolna, Hőgyész 1889) s. Stefanovics János gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Óbecse 1892) s. Stepanov Mladen tart. 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes, Gálya 1881) elesett. Stern Lajos örv. 44. gy. e. 10. század (Magyar, Somogy, Csurgó 1891) sebesült. Strapko Jakab gy. 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes, Mramorak 1890) sebesült. Srocl János egyéves önk. címz. káplár 72. gy. e. 7. sz. s. Stuchlik János pött. 74. gy. e. 10. sz. s. Stumfinger Lajos gy. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Csökölly 1891) s. Sümmerer Ernő káp. 21. honvédtüzér oszt. s.

Szabó Antal címz. káp. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog Szabadka 1892) el. Szabó Bálint gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Bajsa 1893) s. Szabó Imre káp. 86. gy.

e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Kossuthfalva 1888) s. Szabó Flórián tart. 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes, Gizellafalva 1899) el. Szabó Ferenc gy. 44. gy. e. 12. sz. (1886) s. Szabó Gábor szak. vez. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Nagy-Dobsa 1888) s. Szabó György kápl. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Somogy, Dráva-Keresztur) s. Szabó Géza gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Somogy, Kisasszond 1892) s. Szabó János gy. 44. gy. e. 18. sz. (Magyar, Somogy, Geszt 1888) s. Szabó József szak. vez. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Somogyvár 1884) s. Szabó Károly pött. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Titel 1891) s. Szabó Mihály gy. 86. gy. e. 3. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Óbecse 1891) el. Szabó István pött. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Somogy, Edde 1894) s. Szabó Valentin gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Pacsér 1884) el. Szakály István 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Tolna, Dacs) el. Szakály János gy. 44. gy. e. 13. sz. (Magyar, Tolna, Tamási 1892) s. Szalai József szak. vez. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Zákány 1888) s. Szalina Baksi István címz. örv. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Topolya 1887) s. Szalkai Sándor káp. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Újpest 1888) s. Szantner Ferenc Láp. 44. gy. e. 18. sz. (Magyar, Somogy, Mura-Keresztur 1890) s. Szántó János szak. vez. 44. gy. e. 15. sz. (Magyar, Somogy, Öreglak 1889) s. Szántó József örv. 44. gy. e. 14. sz. (Magyar, Somogy, Vízvár 1890) s. Szántó Lajos 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Óbecse 1892) s. Szandiesz Jakab gy. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szeghegy 1884) s. Szantics Mihály gy. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy, Bolhó 1892) s. Szavits Miklós gy. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Zenta 1892) s. Szabenyi Ferenc örv. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Tolna, Dóbréköz 1886) s. Szaberényi Iván egyéves önkéntes 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Tót 1892) el. Szegő Kálmán címz. káplár 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Kisújszállás 1883) s. Szidmann Ernő címz. káplár 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Zala, Nagykanizsa 1892) s. Székely Jenő egyéves önk. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Gömör, Bánréve 1890) s. Székely János gy. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar) s. Szél Simon gy. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Tolna, Tével 1887) el. Szeles János gy. 46. gy. e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Csantavár 1887) s. Szeles György gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Tolna, Nak 1891) s. Szeles Imre gy. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Somogy, Jákó) s. Széll Mihály tart. 86. gy. e. 15. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Magyar-Kanizsa 1887) s. Szelye Pál gy. 61. gy. e. 4. sz. (Magyar, Temes, Buzlós tündő 1890) s. Szent Imre cím. szak. vez. 68. gy. e. 2. sz. Bács-Bodrog Topolya 1893) s. Szigeti János káplár 44. gy. e. 14. sz. (Magyar) s. Szili Pál gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Somogy, Gyugy 1891) s. Szili Mátvás gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1890) s. Szilovics Márkó káplár 44. gy. e. 18. sz. (Magyar, Somogy, Fonyó 1891) s. Szirma Ferenc 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Kutas 1892) s. Sziringer Mihály gy. 44. gy. e. 18. sz. (Magyar, Tolna, Pán 1890) el. Sziva György gy. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Somogy, Balaton-Ujlak 1891) s. Szkola András gy. 86. gy. e. 1. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1892) s. Szkrinyár József gy. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Budapest) s. Szlavecz István gy. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Baranya, Pécs) s. Szmodics József gy. 44. gy. e. 5. sz. (Magyar, Somogy, Iharos 1889) s. Szmodics József káp. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Somogy, Nemespátró 1891) s. Szőke János káp. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Mohol 1889) el. Szokol György káplár 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Somogy, Babbocsa 1889) s. Szoroszku Demeter tart. 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Krassó-Szörény, Sikovicsa 1888) s. Sztojadin Jella gy. 61. gy. e. 3. sz. (Magyar, Temes, Aranyág 1891) s. Sztrement Nandor postaszolga 41. tábori posta (Baranya, Pécs 1888) el. Szűcs József szak. vez. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Somogy, Gige 1890) s. Szűcs Mihály pött. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1889) s. Szűcs János pött. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Tolna, Batta 1894) s. Szulimán Ferenc örv. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Somogy, Sárd 1888) s. Szunyák Mihály gy. 44. gy. e. 15. sz. (Magyar, Tolna, Zomba 1886) s. Szurdan Pál gy. 61. gy. e. 7. sz. (Magyar, Bihar

Köröskisujfalu 1892) s. Svanics István pött. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Bajsa 1883) s. Szaty László gy. 72. gy. e. 7. sz. s. Takács Antal gy. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Nikla 1892) s. Takács József gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Tolna, Dombóvár 1892) s. Takács Vendel káplár 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Somogy, Nagyatád 1887) s. Takács Kálmán gy. 44. gy. e. 5. sz. (Magyar, Tolna, Dombóvár 1886) s. Takács Ferenc gy. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Inke 1891) el. Takács József gy. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar) s. Tallós Lajos gy. 44. gy. 1. sz. (Magyar, Somogy, Csömend 1889) el. Tamás József örv. 44. gy. e. 16. sz. (Magyar, Somogy, Beleg 1889) seb. Tamás József gy. 44. gy. e. 5. sz. (Magyar, Somogy, Bábog) s. Taroson Árpád, Adalbert káp. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy, Kaposvár 1887) s. Tatics János tart. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Turja 1885) s. Teszlák Pál pött. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Somogy, Gyékényes 1891) s. Thoma András gy. 6 gy. e. 1. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Páty) s. Tóthvárnelyi József gy. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1892) s. Tollas Károly gy. 44. gépfegyverosz. (Magyar, Somogy, Kapoly 1889) s. Tóth József szak. vez. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar) seb. Tóth József gy. 44. gy. e. 14. sz. (Magyar, Somogy, Balatonmended 1892) el. Torcsák József gy. 44. gy. e. 15. sz. (Magyar, Somogy, Saulimán 1892) seb. Tóth István örv. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Somogy, Jákó 1890) s. Tóth I. József gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Somogy, Bolhó 1891) s. Tóth Pál gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Somogy, Szőlősgyőrök 1885) s. Tóth Albert tart. káp. 86. gy. e. 8. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog, Kishegy 1889) el. Tóth Mihály pött. 44. gy. e. 11. sz. (Magyar, Somogy, Gyékényes 1890) sebesült. Tóth Mihály gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Somogy, Horvátkut 1886) s. Tóth-Lukács József pött. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1888) s. Tóth István gy. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Kishegy 1898) s. Torok Sándor címz. káplár 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Kossuthfalva 1890) s. Tóth János gy. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Kapospala 1883) s. Tolnai József pött. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Tolna, Gyula 1891) s. Tóth Ferenc gy. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Nagyabony 1899) s. Tóth Sándor gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Bácsfaketehegy 1892) s. Torma Mihály szak. vez. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Tolna, Tamási) s. Tóth Imre káplár 44. gy. e. 2. sz. (Magyarország) s. Tóth József örv. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Somogy, Bago-lasánc) s. Tóth Vazul 51. gy. e. s. Trunk Lajos szak. vez. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Tolna, Kánya 1891) s. Trifonski Daschan tart. káplár 61. gy. e. 4. sz. (Magyar, Temes, Temesvár 1888) s. Trif Péter gy. 51. gy. e. s. Tumbász János 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1892) s. Turi Ferenc pött. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Somogy, Szurd 1883) s. Tumbász János tart. 86. gy. e. 4. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1884) s. Turba József gy. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy, Gadány 1892) sebesült.

Ujvári Antal tart. 26. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szeghegy 1886) s. Ujvári József gy. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar) s. Ungar Lajos szak. vez. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Somogy, Balatonmended 1884) el. Unger Wenzel tűz. 28. tűz. e. 3. sz. (Csehország, Rokytzan, Zbirow 1884) s. Ušosev Vasiva 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes, Bavanista 1891) el. Úrmányi István gy. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Péterréve 1890) s. Úrogi József örv. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy, Köröshegy 1889) s. Úvages Sándor tart. 86. gy. e. 15. század (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1884) s. Vadász János gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Magyar-Kanizsa 1887) s. Vagasi Ferenc örv. 84. gy. e. s. Vagner Ferenc gy. 74. gy. e. 9. sz. s. Vagó Dezső tart. kápl. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Aszód 1889) s. Valasek Pál szak. vez. 72. gy. e. 7. sz. s. Valent Tomo tart. tűz. 88. tűz. e. 3. sz. (Horvátország, Ludbreg, Varazdin, Gjele-kovec 1898) s. Vámos Antal gy. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Zenta 1893) s. Vanasa Sándor gy. 44. gy. e. 4. sz. (Magyar, Tolna, Nak 1886) s. Varga József szak. vez. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy, Kazsok

— E't maintenant, bon voyage. Monsieur! (És most szerencsés utat, uram!)

Kevébbé udvarias volt a gyalogos katona, akinek gondjaira bízott a tiszt és aki azt találta, hogy nem megyek elég gyorsan. Folytonosan nógatott:

— Előre! szaporábban!

A pályaudvarra értem. Azonnal vonatra szálltam, amely néhány perc múlva elindult, de nem tudtam, mely irányban. Észak felé kellett volna mennie, de nyugat felé haladt. Minduntalan megváltoztatta irányát, mintha szándékosan meg akart volna bennünket tévesztetni. Egyszerre hatalmas tüzfény tűnt fel előttünk. Egy egész falu lángban állott. A lángtengerből kimeredezett a templom tornya, amelyre rémületes fényt vetett a borzalmas tüztenger. A helység Saumain volt, amelyet a tűz egészen elpusztított. A vasúti állomáson sirtak, ordítottak az emberek. Az egész falu népe ott volt és kétségbeesve, előre nyújtott kézzel könyörgött segítségért és elpanaszolták a történeteket.

— Itt voltak ők!

— Most mentek el!

— Százötvenen voltak!

— Bejöttek a városzásába és a papi épületeibe?

— Ég a templom!

— Miránk is lőttek!

Romhalmok szolgálnak majd a történelemnek utmutatóul, hogy szörnyű útjának nyomait megtalálja; esonthatalmok fogják megjelölni azokat a helyeket, ahol a történelem helyével s közel egy pillanatra megállott.

1890) s. Varga Lajos kápl. 44. gy. e. 14. sz. (Magyar, Somogy, Somogy-Csizsó 1889) s. Varga János pött. 44. gy. e. 12. sz. (Szlavonia, Verőce, Násics 1887) s. Varga Flórián káplár. 44. gy. e. (Magyar, Tolna, Majsamiklósvár 1889) s. Varga József gy. 44. gy. e. 2. sz. (Magyar, Somogy, Gomba) el. Varga Lajos szak. vezető 44. gy. e. 5. sz. (Magyar, Somogy, Ószöd 1890) el. Varga Pál gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Somogy, Nemesvid 1892) s. Varga András (Kaliás) gy. 84. gy. e. el. Varga Gábor tiszti szolga 6. gy. e. 4. sz. (Magyar, Pest-Pilis Solt-Kiskun, Váczentlászó 1892) s. Varga Sándor gy. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Somogy, Szenyér 1891) s. Varga Lajos őrzető 44. gy. e. 16. század. (Magyar, Somogy, Tapsony 1890) sebesült. Varnyu István kápl. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Óbecse 1886) sebesült. Vas György gy. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Somogy Balaton-Ujlak 1886) el. Vass Pál István gy. 44. gy. e. 16. sz. (Magyar, Somogy Herécs 1887) s. Végh Ferenc gy. 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy Balatonszentgyörgy 1891.) el. Verbaszi Mihály gy. 86. gy. e. 16. sz. (Magyar, Bács-Bodrog Szenttamás 1892.) s. Verhás Jenő szak. vez. 44. gy. e. (Magyar, Somogy Kaposvár 1890.) s. Verlán Konstantin gy. 61. gy. e. 3. sz. (Magyar, Temes Temes-Strázsa 1886.) s. Vétrovec Vencel tűz. 23. tűz. e. 8. sz. (Csehország, Strakonitz Kovasnovic 1885.) s. Vezdény István gy. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy Somogy-Szob 1889.) s. Vicina Kálmán százados 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Tolna Csikó 1883) s. Vicozen István gy. 72. gy. e. 7. sz. s. Vira Mihály tart. 61. gy. e. 1. sz. (Magyar, Temes Eotvös 1888.) s. Vidakovics Félix tart. 86. gy. e. 4. sz. (Magyar, Bács-Bodrog Szabadka 1884) s. Vinda András gy. 44. gy. e. 9. sz. (Magyar, Somogy Csomárd 1886) s. Vincze Péter gy. 51. gy. e. s. Vincze István Borbás 44. gy. e. 6. sz. (Magyar, Somogy Görgeteg 1890.) s. Vinkle Gyula címz. szak. vez. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog Szabadka 1888.) el. Virág László szak. vez. 44. gy. e. 14. sz. (Magyar, Tolna Maza 1890) s. Virág Márton orv. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar, Tolna Simon-major 1888) s. Viszti Károly gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Somogy Balatonendréd 1892.) s. Vizer Ignác gyalogos 44. gyal. ez. 16. század (Magyar, Somogy Nemesvid 1891) seb. Vogranics Lajos pött. 44. gyal. ezr. 11. század (Magyar, Somogy, Kaposmérő 1884.) s. Vojkovic Károly gy. 72. gy. e. 7. sz. el. Vojnic-Tunics Pál címz. szak. vez. 86. gy. e. 18. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1888) s. Vörös Márton tart. 86. gy. e. 15. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Óbecse 1882.) s. Vörös György gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1886) s. Vörös Valentin pött. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Zenta 1885.) s. Vrba Károly gy. 74. gy. e. 12. sz. Vrba Mladen tart. 86. gy. e. 4. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Mohol 1883) s. Vuskics Ferenc szak. vez. 44. gy. e. gépfejev. oszt. (Magyar, Somogy, Tarany 1890.) s. Vukovics Pál gy. 86. gy. e. 2. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1891.) s. Vyns Adalbert tűz. 28. tűz. e. 8. sz. (Csehország, Horowitz, Wozson 1886.) s. Warhanek József egyévez őnk. 44. gy. e. 3. sz. (Magyar, Krassó Szörény, Rascabánya 1891) s. Weigert István gy. 44. gy. e. 13. sz. (Magyar, Tolna, Magyarkeszi 1890.) s. Weibauer Antal káp. 74. gy. e. 9. sz. s. Weiner Lorincz káp. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Tolna, Bataszék 1885.) s. Weisz Mátyas gy. 86. gy. e. 3. sz. (Szlavonia, Verőce, Eszék 1891.) s. Wenzarot János, káp. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Tolna, Paks 1889) s. Wilfling János tűz. 23. tűz. e. 2. sz. (Csehország, Tachau, Juratin 1891.) s. Winterwarber Henrik káp. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Tolna, Kis Mángol 1888.) s. Wirth István gy. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Tolna, Bonyhád 1888.) s. Wischt András gy. 6. gy. e. 1. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Paripás 1888.) el. Wittmann András gy. 44. gy. e. 8. sz. (Magyar, Tolna, Nagykönyi 1886.) s. Wittmann József címz. ezredtornagy 11. tűz. e. törzs (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Budaörs 1887.) s. Wolf Lőrinc gy. 44. gy. e. 13. sz. (Magyar, Tolna, Bataszék 1886.) s. Wotzasik Ernő káp. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Rákospalota 1886.) el. Zakar Antal őrv. 86. gy. e. 13. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Toponya 1892.) s. Zákai János István szak. vez. 44. gy. e. 1. sz. (Magyar) s.

Zeller József gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar 1886.) s. Zemko József szak. vez. 72. gy. e. 7. sz. s. Zemko András gy. 86. gy. e. 14. sz. (Magyar, Bács-Bodrog, Szabadka 1891.) s. Zerenyi Mihály gy. 44. gy. e. 12. sz. (Magyar, Tolna, Döbrököz 1884.) el. Zóka Ferenc szak. vez. 44. gy. e. 7. sz. (Magyar, Somogy, Hedrehely 1884.) s. Zrinyi Márton gy. 44. gy. e. 10. sz. (Magyar, Somogy, Marczali 1888.) s.

Az embertelen angolok.

(A dum-dum lövegek.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

Nap-nap után olvassuk, hogy elfogott angol és francia katonáknál dum-dum lövegeket találtak és ezzel bebizonyítást nyert a fogoly tisztek vallomásából, hogy ezeket a lövegeket maga az állam gyártotta és osztotta ki a katonái között. A két állam tehát a nemzetközi hágai békeértekezlet megállapodását, mely eltiltja az ugynevezett dum-dum lövegek használatát a háboruban, ezzel az eljárásával megszegte és megsértette.

Dum dum (döm-döm) néven az angolok a gyorstüzelő ágyúk lövegeit, jobban mondva golyózáport értik. A név maga egy kis kelet-indiai gyárról van véve, ahol ezeket az ugynevezett dum-dum lövegeket legelőször készítették. Ezeknek a lövegeknek a kifundálását az a körülmény tette szükségessé Kelet-Indiában, hogy a királytigrisek rettenetes módon elszaporodtak ugyanarra, hogy a rengetegekből kitörték gyakran es állatokat, embereket pusztítottak. Minthogy ezeknek a vadaknak a pusztítása a rendes vadászfegyver golyókkal nehéz és kockázatos volt (egy-egy bestia nyolc tíz golyót is elhurocolt a testében), olyan golyóval kellett irítani őket, amely a fenevad testébe jutva, ott a legberzalmasabb roncsolásokat képes végezni. Így jutottak az említett lövegekre. Aki azt gondolja, hogy a dum-dum löveg robbanógolyó, az csalódik. A dum dum löveg nem robban a testben, hanem saját deformációja által képes ott összerombolni a szervezetet. Mint tudvalevő, a rendes katonai lövegnél a golyó két részből áll: az ólommagból és a nikkelpópenyből, mely azt teljesen körülveszi és a golyó elején hegyes kupakban csúcsosodik. Ez a normális katonai löveg az emberi testbe jutva, léket üt rajta, de a golyó kis kalibere (6-7 mm.) folytán a seb vérzése sem túlságosan nagy és maga a seb sem veszélyes, feltéve, hogy nemes szervet nem éri a golyó, mivel a golyó a megtett nagy sebesség miatt oly forrón érkezik a szervezetbe, hogy az infekciót kizárja. A löveg kis kalibere még azt is magával hozza, hogy a ruhán egyszerűen csak egy hasítékot vág, de nem ragad magával ruhafoszlányokat a sebbe. Így a lövegből normális körülmények között még a legveszélytelenebb sérülések közé tartozik. Ez természetesen nem áll már a kartács és srapelokozta sebesülésekre, melyek roncsolói jellegűek. A dum dum löveg teljesen olyan alakú, mint a fent leírt katonafegyver-golyó, a különbség csupán az, hogy a nikkelpópeny nem egészen veszi körül az ólommagot. Az ólommag vége nyílt.

Ezzel a látszólag jelentéktelen — módosítással a golyó hatása rettenetessé válik. A kilőtt golyó saját tengelye körül forogva, amint az előtétbe hatol, a nikkelnél sokkalta lágyabb ólomkupak — mely amugy is nagyon felmelegszik s így még puhább, mint rendszeren — hirtelen kiterjed, deformálódik s így az útjába kerülő véredényeket összeszaggatja, a csontot szétzuzza, röviden a szervezetet teljesen összerombolja. A dum dum lövegnek legprimitívebb legelső fajtáját aztán

hamarosan tökéletesítették. Az ólomkupakban töleszerű mélyedést vájtak, vagy keresztalakú bevágást a golyó hegyét s ezáltal azt idézték elő, hogy a dum-dum löveg a sebben egész esernyőszerűleg szétnyílt és fokozott felületen végezhetette a maga szörnyű pusztítását.

A dum-dum löveget — mint fent jeleztük, — eleinte kizárólag vadállatok, királytigrisek pusztítására, irtására alkalmazták. Ember elleni használata az angoloknak a burok ellen viselt hadjáratában fordult elő. Az angolok nem tudták másképp ellensúlyozni a kitűnő lövébur csapatok gyilkos sortűzét s kénytelenek voltak a dum-dum lövegekhez fordulni. De akkor is a többi kultúrnépek tiltakozása kísérte az angolok e tényét. Kizárólag a dum-dum lövegeknek köszönhető az angolok a Kelet-India felkelt törzsei és a Szudánban a dervisek fölött kivívott diadalait. Az 1898. augusztus 24 én II. Miklós cár által kezdeményezett s 1899. május 18 tól július 29-ig tartó hágai békekonferencia harmadik osztálya 18 szavazattal 2 ellenében elítélendőnek jelentette ki a dum-dum lövegek használatát. Akkor Balfour angol miniszter parlamentjében még ugyanaz év júniusában kijelentette, hogy Anglia a békekonferencia e határozatát nem ismerheti el kötelezőnek.

Elsülyesztett

angol hadihajók.

Német tengeralatt járók sikeres támadása.

Távirati tudósítás.

Kopenhága, szeptember 5.

Nyomban az angol-német hadjárat kezdetén a legnagyobb amerikai lapok tudósítást közöltek egy nagy tengeri ütközetről, amely közvetlenül Angolország keleti partjai mellett történt. A tudósítást Londonból küldötték az amerikai lapoknak és szóról-szóra ez állott benne:

A háboru kezdetének pillanatában „szerencsétlen események” játszódtak le a tengeren. Am nyilvánvaló, hogy ezek az események percre sem tehetik kétségessé Angolország végső és teljes diadalát.

Az a rendkívül sokatmondó kifejezés, hogy szerencsétlen események, angol eredetiben: desasterous events kétségtelenül azt jelentette, hogy az angolokat mindjárt a háboru kezdetén igen fájdalmas meglepetés érte, amelyre nem számítottak. Hogy mi volt ez a meglepetés, azt az angolok nem árulták el, de megírták az amerikai lapok. Ezek szerint a szerencsétlen események kifejezés ezt jelentette:

Humber kikötő közelében, Anglia keleti partjánál, a híres szénrakodó állomás, Hull szomszédságában a hadüzenetet követő órákban két, vagy három nagy angol hadihajó, valószínűen páncélos cirkáló a német könnyű flotta, valamint német tengeralattjárók támadása következtében elsülyedt.

Erre vonatkozott a Londonból származó amerikai tudósítás. Erről az ütközetről egybéként szó volt annak idején az európai sajtóban is. Most azután Angliából a kontinensre érkezett emberek megerősítik az amerikai hírt. És szerint valóság, hogy Humbert közelében több angol hadihajó fekszik a tenger fenekén. Ugyancsak megerősíti és kiegészíti ezeket a híreket a német lapok közlése, amely szerint a német tengeralatt járó naszádok emlékeztető vakmerő utjokban, amikor egészen a skót partok teljes közelségébe férkőztek, megtámadták a part közelében tartózkodó angol hajókat és azoknak nagy kárt okoztak. A kár, amint most megerősítik, a legteljesebb volt: a megtámadott angol hajók ugyanis elpusztultak.

Lemberget kiűritették csapataink.

(Az oroszok bombázták a várost. — Tervszerű taktikai visszavonulás. — A galíciai harctér eseményei.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, szeptember 5.

Az a távirat, — amely idáig a mai harctéri események között mégis a legjelentősebb és amely azt tudatja, hogy Lemberget elhagyták csapataink: nem jött váratlanul. Az események sora, bizonyos előjelek, bizonyos hangulat alá festések a hivatalosan szerteküldött kommentároknak már napok óta érlelik, előkészítik annak a bekövetkezését, hogy a hatalmas, szép és virágzó galíciai város az oroszok kezére kerül. Amikor csapataink egy hétnél tovább tartó öldöklés és elszánt harc után bevetették magukat Oroszországba és Krassniktól tovább Krasznowban Hambieszow, Lublin felé rohantak a véres és dicsőséges csatamezőkön Dankl tábornok, majd Auffenberg hadseregfelügyelő zászlóaljai, az alatt intóztatós orosz tulerő csapott össze Galiciában küzdő seregeinkkel. Ravaruska-Zolokiev-Zlocow: ez volt az első harc vonal, amelyről a komoly hírek jöttek. Az eseményekből megállapítható, hogy a tulerővel szemben ezen a vonalon nem tudtak megfelelően elhelyezkedni csapataink, amelyek újabb hadiszállásukat előbb Kamionka és Strumnilova közé, majd közvetlenül Lemberg elé helyezték.

Az ágyuk bömbölő szava napokig hallatszott be Galícia fővárosába, amelynek lakói napról-napra konstatahálták, hogy milyen heveséssel tart a véres ütközet. Szeptember első napján úgy látszott, hogy a lemergi harcokban kisebbségben levő csapataink mégis sikert értek el: a haditudósítók azt jelentették, hogy augusztus utolsó napján Lemberg lakói már csak négy órán át hallották az ágyuk menyörgő szavát. Ebből azt következtették, hogy a harc vonal előbbre tolódott Lembergtől. Ezután egy napig tartó csönd következett, majd azt jelentették be, hogy csapataink Lemberg és Mikolajov közti vonalon folytatják a defenzívát. Mikolajov délkeletre van Lembergtől, tehát a térkép megtekintése után azzal a hittel kellett tudomásul venni a jelentést, hogy defenzívánk vonala délkelet felé elhajlott.

Ugyanezen a napon jelentették Auffenberg hadseregének zamosce—tiszovcei döntő jelentőségű győzelmét is és a Lemberg sorsáért aggódókban — már azokban, akik innen távolról aggódtak a szép városért — az a remény támadt, hogy Auffenberg sikeres és energikus előrenyomulása megakadályozza az orosz derék had további előretörését. Auffenberg győzelmének ezt a jelentőségét és döntő erejét ünnepelte valóságos lázzal és extázisban csütörtökön Arad. Nagyon elszánt pesszimistának nézték, aki a kivilágításos, zászlóerdős, apró nemzeti lobogócskákat lengető ünnepben megjegyezte:

— Talán épen Lemberg elvesztését éljük ma?

Hivatalos forrásból ugyanis már ekkor hangsúlyozni kezdték, hogy galíciai hadviselésünkre nincsen semmiféle hatással Lemberg elvesztése, mert a lengyel város nincs megerősítve, teljesen nyílt és terepviszonyai egyáltalán nem teszik katonai szempontból értékes helyé. Semmi jelentőséget nem szabad tulajdonítani tehát annak — hangsúlyozták a kellőképpen informált helyeken — hogy hadseregünk Lembergnél engedni kénytelen. A sorok közti olvasásnak nem nagy tudománya kellett ahhoz, hogy ebből érthessünk és mint a mai hivatalos jelentésekből kitűnik:

szeptember 3-án csütörtökön, amikor Arad népe is az utcákon örömmámorban ujjongott Auffenberg diadala fölött — ugyanakkor csapataink már elhagyták Lemberget.

Az orosz tulerőn kívül, mint a haditudósítók jelentik, nehézzé tette Lemberg előtt

Csapataink kivonulása szeptember 3-án.

Budapest. A kiküldött haditudósítók szerint Lemberget szeptember 3-án reggel kiűritették. Csapataink visszavonulása a legpéldásabb rendben és tervszerűen történt. Haderőnket vissza kellett vonnunk, mert különben bekeríthették volna Lemberget kedvezőtlen földrajzi helyzete miatt. Hadvezetőség ez intézkedésében az vezette, hogy nem akarja a várost az orosz bombázásnak kitenni. Kivonulásunk után is tovább bombázták az oroszok Lemberget, de később, megtudván, hogy a kivonulás megtörtént, a bombázással felhagytak. Bizonyos, hogy a legközelebbi események meggyőznek bennünket ez intézkedés helyességéről. Lublinnál tovább harcolunk. (Táviróda.)

Budapest, szeptember 5. Hírlapok haditudósítói illetékes információk alapján úgy vélik, hogy legközelebbi idők eseményei be fogják bizonyítani, hogy Lemberg kiűritése fontos taktikai tény volt. A kiűrités nem jelent sokat. Nem menekülés volt, hanem tervszerű taktikai visszavonulás. Hadvezetőséget azon szempont vezette, hogy a szép várost nem akarta az oroszok bombázásának kitenni. Bizonyos, hogy legközelebbi események meg fogják győzni bennünket intézkedés föltétlen helyességéről. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A lengyel főváros.

Lemberg — amelyet kétségkívül és előreláthatóan csak ideiglenesen — kiűritettek csapataink, Galícia fővárosa. Lengyel neve Lwow és a régi Lengyelországnak. Krakó és Varsó mellett legfontosabb városa volt, mint az ugynevezett Vörös-Oroszország fővárosa. Mióta Galícia osztrák birtokba került, azóta kezdődött Lemberg igazi fölvirágzása. Lemberg a helytartóság székhelye, fontos vasuti csomópont és a galíciai helytartók mindent elkövettek, hogy a szép fekvésű várost mennél nagyobbá, virágzóbbá tegyék.

Lembergnak ezidő szerint kétszázötzet meghaladó lakossága van, akik túlnyomó részben lengyelek, de sok köztük a rutén is és jelentékeny számu a zsidóság. A város a Peltew-patak szűk völgyében fekszik. Nagy ipara és különösen kifejlett gyáripara van.

A belső, szűk, régi városon kívül négy hatalmas és modernül kiépült külváros alkotja a mai Lemberget, amelyben kilenc irányból futnak össze Galícia vasutjai: Jaroslau, Javorov, Ravaruska, Kamionka, Zlocow, Wolkov, Chodorov, Stryj és Sambor felől.

A város az utóbbi években nagyott fejlődött és régi szép épületei: a közel száz éves városháza, az örmény székesegyház, a rutén bazilika, a hatalmas lemergi egyetem és a kormányzósági palota mellett egész sora épült a modern bérházaknak. Lembergnben őrzik a lengyel irodalom és történelem legnevezetesebb emlékeit az Ossolinski-féle nemzeti intézetben.

Lemberg nem most állta ki az első ostromot. Évszázadok előtt már véres harcok szemlélője volt. 1524-ben és 1672-ben a törökök ostromolták meg az azóta már elpusztult lemergi várat. 1705-ben XII. Károly svéd király diadalmas lengyel hadjáratában csapott le Lembergre és teljesen elpusztította a várost. 1848-ban is nagy harcok voltak Lembergnben: a lengyelek felkelése itt vezetett a Jegkeményebb küzdelmekhez és a fölkelés leveretése után erősen megrakták katonasággal a várost,

küzdő seregeink helyzetét az is, hogy a hadállásokban eleinte municióbeli szükség volt. A támadó orosz haderőkkel szemben ennek ellenére erősen tartották magukat a csapatok és általában súlyos veszteségeket okoztak sikeres ellentámadásaikkal az oroszoknak.

A lemerg—nikolajovi vonal védelmét azonban az a veszedelem fenyegette, hogy az orosz friss csapatai, amelyek Przemyslina felől nyomultak előre, bekerítik a mi erőnket. Mindez végül is arra az eredményre vezetett, hogy Lemberget föl kellett adnunk.

Az erről szóló hivatalos híradások ma este értek Aradra és ezeket jelentik:

amely fölé az osztrákok ismét erődítéseket emeltek. Ezek az erődítések természetesen ma már egészen elavultak.

Lemberg körülbelül kilencven kilométerre van az orosz határtól Sokal irányából tekintve. A magyar vasuti határállomásig, Lawocnéig 147 kilométer a távolság. Ezt az utat a vasut rendszer körülmények között öt óra alatt futja be. 45 kilométerre Lembergtől lépi át a vasuti vonal Mikolajew mellett a Dnyesztr folyót. Ezután Stryj felé erdős vidéken halad a vasut mindinkább emelkedő pályán és a magyar határt 1749 kilométer magasságban levő Beszk d. alaguton éri el. Ez a határátkelés ellenséges csapat részére megvihatatlan.

A kiűritett Lemberg nagy katonai város: a 11. hadtest székhelye. Természetes, hogy a tervszerűen kiűritett városból a hadtestparancsnokság egész irattárával elköltözött még idejében.

A magyar határ természetes védőereje.

A vezérkar hivatalos jelentéséből megtudtuk, hogy az osztrák-magyar hadak eddig ötvenegy orosz divízióval álltak szemben. Egy divízió, azaz hadosztály, mint mindenféle fegyvernemmel ellátott legmagasabb taktikai egység hadiállapotban harmincezer embert számlál s így a hivatalos jelentés szerint másfél millió oroszral állunk szemben. Hogy az oroszoknak mennyi a tartaléka: azt nem tudjuk.

A vezérkar jelentéséből megállapítható, hogy a mi balszárnyunk győzelmeinek sokkal nagyobb a sztratégiai jelentősége, mint a tulerővel küzdő centrumunk és jobbszárnyunk visszavonulása. Galiciában ugyanis van nekünk egy olyan védelmi vonalunk, amelynél, ha mi defenzívában megvetjük a lábunkat: ott kétszer annyi muszka sereg se bírhat áttörni. Ez a védelmi vonal a Visztulába ömlő Szan folyó és az ezzel tompaszögben találkozó Dnyeszter. A két folyó találkozásánál van egy nyitott kapu, de itt fekszik a kettős monarchia, sőt a világ legerősebb szárazföldi vára: Przemysl. Már most nincs eset arra, hogy ezt a termé

szetes és mesterséges védelmi vonalat bármely orosz had is áttörhetné. Nem szólva arról, hogy a Szan folyó környékén áll a mi diadalmas balszárnyunk, ott tehát hirtelen sincs az oroszoknak, — a Dnyeszter védelmi vonalát pedig még nem vették igénybe. Nem vették, mert még nem volt rá szükség.

Nos és ha minden kötél szakad vala, a kishitűek kedvéért ideiglatjuk, hogy a galíciai védelmi vonalakon kívül végső sorban ott vannak a Kárpátok, ahol tíz millió orosz tíz esztendeig föl lehet tartani. Ez másszóval azt jelenti, hogy a Kárpátok áttörhetetlen természetű védelmi vonalat alkotnak. Nem kell tartani Bukovina felől se, mert ha még Bukovinába be is törhetnének a muszkák: arra nincs eset, hogy a Magyarországot védő Radnai havasokon keresztül egyetlenegy muszka is átjöhetne. Ott ezeröttszáz, kétezer méter magas, sőt még ennél is magasabb hegyek védik a határt. Az erdélyi Borgói havasokat pedig már csak Románián keresztül lehet elérni, de a borgói kétezer méter magas hegyeken kívül ott áll Románia is, védve a maga semlegességét félmillió emberrel. Avval, hogy az orosz esetleg harminc-negyven kilométerre idább jön a galíciai védelmi vonalak felé: avval még semmit sem ér el, de hozzáteszük: ha ugyan idább jön, mert még nem jött. Két dolog véd meg bennünket: legyőzhetetlen hadseregünk és természetesen védővonalaink.

A német tiszték és a primadonna.

(Epizódok a szász lövésártók körül.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

A lovakat vásárló német tiszték a legnagyobb érdeklődéssel és rokonszenvvel találkoznak Aradon amerre csak megfordulnak. A tiszték kitűnően érzik magukat és a fiatalabbaknak különösen fáj, hogy holnapután el kell hagyniuk Aradot.

— Nem tudjuk — mondják — hogy ő excellenciája a tábornok ur miért siet olyan nagyon; mi szívesen maradnánk itt akár három hónapig is.

Az ifjabbak több tartalékos hadaagynnykkal sétáltak ma. Alig ismerkedtek meg a tartalékos tisztékkel, azonnal megállapították, hogy tisztjeink rezervisták. Igaz, hogy az egyik porosz hadnagyról is hamarosan kiderült, hogy ő is tartalékos. Ez azonban mit sem von le egyéniségének rokonszenvet keltő voltából. A ténylegesek és tartalékosok megegyeznek abban, hogy Arad oszadása eleven kellemes hely.

— Mi azt hittük, hogy valami jelentéktelen kis helyre kerülünk és ekkorra kulturára igazán nem számítottunk. Milyen igazi nagyvárosiasak az emberek és a hölgyek valóban szépek.

Rendkívül szerettek volna megismerkedni néhány szép, fiatal asszonnal, de nem akartak tolatkodniak föltűnni. Nagy gyűlölettel beszélnek a polgárokról. A tábornok tegnap ezt mondta:

— Be van bizonyítva, hogy amit a lapok írtak, teljesen igaz. Nemur elfoglalása után seregeink olyan gépeket találtak az erődökben, amelyek a rendszer lövegeket dum-dum lövegekké változtatják. Ez bestialis dolog.

A tábornok mosolyogva beszélt az angolok „hősiességéről”.

— Három nagy angol csatahejő megtámadta egyik nagyon öreg, rozoga személyszállítónkat és rommá lőtte. Ilyen elszánt fenegyerekek azok az angolok.

A mai nap folyamán Zubor Andor tb. főjegyző a cukrászdában megismerkedte az ifjabb tiszteket több aradi hölgygel. Diósy Nuszi volt aradi primadonna, aki most Aradon tartózkodik, szintén a cukrászdában volt és Zubor bemutatatta neki az egyik tisztet. A diskurzus csak pár percig tartott s élénk bókók osztogatásával végződött.

Egymást gyanusítják az aradi polgárok.

— Az aradi várparancsnokság az önkéntes besugók ellen. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

Az egy hónap óta tartó háború a legkülönbözőbb típusokat teremtette meg. A furcsa típusok közé tartozik az is, aki mindenben árulást szimatol és az összes szomszédjaiban kémeket vél felfedezni.

Az aradi várparancsnoksághoz naponta egész osomó névtelen feljelentést hozott a posta azoktól, akik kémeket és árulókat láttak még a kéményekben turkáló kéményseprőkben is. Ezek a névtelen feljelentők rendkívül sok dolgot adtak a katonai és polgári hatóságnak, mert a panaszok alapján a legbehatóbb vizsgálatot indították meg. A névtelenség bomlályában lapangó alakok többek között meggyanúsítottak egy ismert aradi uriaszonyt és egy magasrangú nyugalmazott urat is, akik valamikor a szerb állam kötelékéhez tartoztak. Egy aradi kereskedőt azzal vádolták, hogy csapataink felszereléséről állandóan tájékoztatta Szerbiát és Péter király országából rendszeresen átjött egy-egy katonatiszt, aki a kereskedő híreit magához véve, titokzatosan el szokott tűnni.

Olyan följelentés is érkezett, amely szerint több aradi polgár formális összeesküvést szőtt Magyarország ellen és házaikban bomba s fegyverraktárt tartanak. Mindez azért, mert a följelentett emberek neve nem y-al, hanem ics-esel végződik. Ezek az anonim panaszok azonban nem érték be azzal, hogy följelentésük következtében a vizsgálat eltérése miatt pillanatnyi kellemetlenséget okoztak egy-egy ártatlan családnak, hanem gondoskodtak arról is, hogy különböző, általuk terjesztett pletykák révén a nagyközönség figyelmé is a gyanúsítottak felé terelődjön.

Ilyen kérdésekkel ostromolták ismerőseiket ezek a vészmadarak:

— Hallotta, hogy letartóztatták —ics urat? Most kísérték szuronyos katonák a várba.

Vagy:

— Ma mondták ki a halálos ítéletet icsné fölött, mert elárulta Szerbiának, hogy Aradról hány ezer katona vonult a harctérre. Magérde-meite a csunya teremtés.

— Mikor hajtják végre a halálos ítéletet?

— Holnap hajnalban a vár hatos kapuja mellett.

Ilyen tracsokkal nyugtalanították heteken át a közönséget és a hatóságokat.

Most aztán Hegedüs Ede alezredes várparancsnok véget vetett ennek a becsület-höhérolásnak. Azt közölte ma az Aradi Közlönyvel: hozzuk tudomására a közönségnek, hogy a jövőben a névtelen följelentéseket nem fogják figyelembe venni, mert az eddig folytatott vizsgálatok megbizonyították, hogy a följelentett egyéneket megrágalmazták s a panaszoknak semmi alapjuk se volt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Kedvezményes zenetanítás. A B. Szalay Aranka és Békefi, Pál-féle zeneintézetben (Szabadság-tér 7., II. emelet) beiratások folyamában vannak délelőtt 9 órától este 7 óráig. Az idej beiratási díjat a háborúban megsebesült két katona ápolására és ellátására fordítják, mely nemes célra iskolaelvelységük egyik természet átengedték. Szegényebborsu tanulók tandíjkezdményben részesülnek. — Magánórák házhöz járva mérsékelt díjazásért adatnak az összes faszakon. Megállapodás végett levélbeli meghívás is elegendő. 4891

* A Nyugatnak a hadi időkkel összefüggő technikai okokból egyszerre s egyben kiadott augusztus 16—szeptember 1-iki száma a következő, legnagyobb részét aktuális igen érdekes és gazdag tartalommal jelent meg; Ignóty: Intermezzo. Kosztolányi Dezső: Oásém (Vers) Schöpfung Aladár: Katona ösömnek. Balázs Béla: Páris-e vagy Weimar? Móricz Zsigmond: Jó szerencsét! (Regény. IX. folyt.) Uitz Béla: Rajztanulmány. Laezkó Géza: A saró (Egyfelvonásos vigjáték a háteves háborúból.) Térey Sándor: Versek. Réti Odón: Karen (Háromfelvonásos színmű I. felvonása.) Villiers De L'Isle Adam: A mult joga (Novella az 1870—71-iki porosz-francia háborúból.) Lányi Sarolta: A bator Igen (Vers) Fenyő Miksa: A háború s a közgazdaság. Ady Endre: Versek. Lampórh József: Rajztanulmány. Ezenkívül a tartalmas Figyelő rovat és a Nyugat Hírei. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest X., Lónyay-utca 18. Előfizetési ára egy évre 24 K. félévre 12 K. egyes szám ára 1 K. 20 fillér.

* Az emberi szörnyeteg. (Nagy társadalmi dráma az Urániában.) Az emberi gonoszsnak, a minden képzeletet felülmúló boszuvágyának és kégyetlen indulatoknak képe, megtestesítve mind egy emberi alakban: ez képezi a mai bemutatott tárgyát. A nagy öt felvonásos drámában egymást követő gyönyörű jelenetek egy olyan alakot tárnak szemünk elé, melyben az emberi gonoszsnak minden elképzelhető vonása feltalálható. Egy szegény báró, ki férje halála után szegénységre jut, egy cirkusban talál alkalmazást, mint műlovar, hol egy műlovar szenvedélyesen beléleszeret a szép nőbe. Amikor a báró, aki másba szerelmes, érzéseit nem viszonzozza, minden érzését, egész lelkét a boszu vágya tüzei föl és mindent elkövet, hogy szerelme tárgyát tönkrotye. Lovafülébe titkon tüzes taplót dug, hogy lova megbokrosodva levelei határol. 5

* Lepain II. (Az apacsok királya az Apollóban.) Az elmúlt napokban bemutatott nagyszabású detektívdráma elhomályosította Zsigmond s a mozi többi veszedelmes kalandorjainak emlékeit. Lepain Zigmornál s Fantomasznál is veszedelmesebb gonosztevő, akinek zseniális gattetei valóságilag megdöböntik az embert. Nem az elkoptatott trükkökkel találkoztunk ebben a detektívdrámában, hanem teljesen eredeti és határozottan zseniális megoldásokkal. A közönség nagy tetszéssel fogadta a detektívdráma első részét s türelmetlenül várta a második folytatást. Ezt már vasárnap be is mutatja az Apolló, hogy mielőbb kielégítse a publikum kíváncsiságát. A második rész még érdekesebb, mint az első volt. A vasárnapi és hétfői műsoron még a Fátyműködés című nagy látványosság kerül vetítésre. 2

* Szerbia hadat üzen. Az Apolló ujdonsága a legközelebbi napokban az Apolló-színház rendkívül öleles bohózatot mutat be „Szerbia hadat üzen” címmel. 3

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. é. szeptember hó 1-én kezdődtek. Mütter Müller József igazgató. 4681

* Fodor Erzsé, az Orsz. M. Kir. Zeneakadémiát végzett okleveles tanítónő zongora, ének, összhangzattan tanítását eivállalja. Lakása Weltzer J.-utca 17. I. em. 32. 4822

* „Shylock, a krakói bankár” közki-vánatra legközelebb az Urániában. 5

A francia nagyhatalom bukása.

(A német diadalmok jelentősége. — Nincs angol segítség. — Párisig szabad az út.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, szeptember 5.

Franciaország tisztában van a saját sorsával. A kormány, mely a Gironde partjára, a messze délen fekvő Bordeauxba, tette át székhelyét, ezzel a lépésével elárulta, hogy maga sem hisz már a hadi szerencse megfordulásában, melyet proklamációjában megpendít. Párisban ez a kormány nem érezhette magát nyugodtan, mert tudja, hogy a hadseregek, amik Párisból még északra vannak, nem számítanak már védelemnek. Ezek a hadak már mind találkoztak a németekkel, már mind elszennvedtek egy-egy olyan óriási arányú vereséget, ami után csak a fegyelem felbomlása és az észnélküli menekülés következhetik. A francia kormány tehát, amely maga és a német had közé nem tud olyan sereget tolni, amelynek erejében megbizhatnék, a földrajzi távolságot ékeli székhelye és a diadalmas németek közé.

Ez már nem is kezdete a végnek, hanem sokkal több annál. Poincarénak látni kell, hogy Franciaország megszűnt nagyhatalom lenni. A hetvenes háború után még talpra állhatott Franciaország, mert Németország csak mint új európai hatalom állt szembe vele. Németország azóta világhatalom lett, túlszárnyalta Franciaországot s a játék most nem arra megy, hogy Franciaország területéből még egy darabot kiszakítsanak, hanem arra, hogy a hatalmas gyarmatokkal rendelkező világhatalmat egészen beszűntessék. Ezért adja fel a francia kormány Párisot és beszél még Párison is túlmenő élethalál harerről. Beszél róla, de hogy nem bírja, az már most előrelátható.

A németek Compiègneben vannak és Reimsbe is bevonultak. Négy hét alatt most háromszor oly közel jutottak Párishoz, mint 1870-ben, a mikor szintén elég gyorsan haladtak.

Reimsnél az a német hadsereg van, amely Saint-Quentinél olyan rémesen megverte az egyesült francia és angol hadakat. Erről az oldalról, akár a Crépy, akár a Chantillyn át vezető vasútvonal mentén már semmi akadály nincs annak, hogy a német sereg Páris alá jusson, mert Compiègne és Páris között, ezen az útvonalon megerősített város nincs s ha volna is, tudjuk, hogy ez már alig jelent valamit a németeknek, akik minden olyan várat, amelyre külső hadsereg nem támaszkodik, egyszerűen megkerülnék, ahogy Givetvel tették, melynek elestéről csak akkor jött meg a hír, mikor a német főhadak már száz kilométernél nagyobb távolságokra jártak tőle. S hogy a németek milyen alaposan végeztek azzal a francia-angol sereggel, mely ezt a vonalat Saint-Quentinél védte, arról az angol jelentés tanuskodik, amely beszámol arról, hogy e csatában volt egy angol század, melyből összesen három ember maradt meg.

A német trónörökös serege, melynek táborkarában maga Vilmos császár is jelen van, Reimsen át megy Páris alá, akár Epernay, akár Oulchy-Breayn keresztül. Elképzelhetjük, hogy ennek a seregnak az útja már biztosítva van, ha vezetői vállalták azt a nagy felelősséget, amit a császár jelenléte ró rájuk. Csak napok, vagy talán órák kérdése, hogy hirt kapjunk arról, hogy a harmadik német sereg, amely a Vogézeket tisztogatta meg a franciáktól, hol bukkanik fel, szintén legfőljebb ötven-nyolcvan kilométerre Párisból. Francia-

ország északi és északkeleti részében ma már tehát nem a francia kormány az ur s Páris magát még Bordeauxból sem kormányozhatja soká. A kormány hivatkozása a belga, az angol és az orosz szövetségre mitsem változtat ezen a Franciaországra végzetes helyzeten. A belgák tegnap üritették ki Mechelnt, az utolsó várukat. Most már tehát csak Antwerpen következik s akkor belga királyság, belga hadsereg s egyéb ilyenek; hivatalosan is megszűntek.

Az angol segítség az a hétszáz ezer katona, akit Kitchener lord ígér Franciaországnak, még papíron sincs meg. Hogy mennyire nincs, bizonyítják az Indiából való csapatszállítások. Ha Angliának otthon csak egyetlen hadteste is volna még, amit kölcsönadhatna, akkor nem nyult volna az indiai hadsereghez, amelynek Indiából való kivonása beláthatatlan következményekkel járhat Angliára. Lehet, hogy Anglia gyarmati hadainak Európába szállításával még egy vagy kétszáz ezer katonát francia partra tud vetni. Lehet, de ezt csak oly kis részletekben s olyan nagy időközökben tudja megtenni, hogy a németeknek, akik félmillió francia sereget vertek odébb, semmi fejtecsükbe nem kerül majd e félig-katona angoltokat ott, ahol épen jönnek, hátrábszalajtani. S végül, hogy az orosz fegyverek nem befolyásolják a francia sorsot, az már a világháború eddigi folyamából is kiderült. Az Oroszok bementek Keletporoszországba, de a németek közben ép úgy üzték maguk előtt a francia seregeket, mint azelőtt. Az oroszok bejöttek Galiciába, de a hurok Páris körül egy centiméterrel sem tágult.

Franciaország már elvesztette ezt a háborút és mindent elvesztett, ami ettől a háborútól függött. Most még csak az következik, hogy Belgiumot magával rántván, Angliát is belesodorja a sirba, hol nemzet süllyed el. Mert, hogy mi történik azzal az Angliával, mely a még meglévő kis szárazföldi haderejét is belezavarolta ebbe a házardjátékba, melyben nem kellett volna résztvennie, igazán lehetetlen megjósolni. Anglia a háború után gyöngébb lesz, mint akármelyik szövetségese; mindenesetre gyöngébb lesz, mint az orosz, amelynek Ázsiában egy-két elkérnivalója van Angliától. Az oroszok tehát már ma tudhatják, hogy honnan kárpótolják majd magukat mindazért, amit ebben a háborúban eddig veszítettek és isten segítségével még ezután is veszíteni fognak.

Mindezek az események benne vannak a francia kormány proklamációjában, a francia nemzet emez elsőszámu halotti beszédében. Lesz még több proklamáció is s mindegyik után hantot dobhatunk egy valaminek nagy nemzet koporsójára.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappali)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadónivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— 151

Az orosz zsidók fölszabadítása.

(Hadseregünk kiáltványa. — Emlékezzetek Beilisre!)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

A világ legnyomorultabb, legelnyomottabb népe volt eddig az orosz zsidó. Szenvedéseikről köteteket irtak már, de kimeríthetetlen az az anyag, amely e tekintetben az írónak, az emberi jog apostolainak rendelkezésére áll. Ezek, milliónyian, megfosztva minden jogtól, baromi sorban tengődtek abban az országban, ahol nemcsak vagyonuk — keserves munkának évtizedes szerzeménye — de még életük sem volt egy pillanatra sem biztonságban. Jajkiáltásuk átjárva az egész világot, a kulturembertől milliójainak szívét marcangolta, de senki semmit nem tehetett érdekében: a fehér cár birodalmában, mint évszázadokon keresztül, ma is, a nagy szociális mozgalmak, a humanizmus korában egész népfaj szabad zsákmány volt, „Frei wild“, akit, nem: amelyet leütni ép úgy nem bűn, mint egy veszet ebet agyonstítani.

Csak természetes, hogy most, amikor új kor hajnala piroslík, a gigászi küzdelem közepette ezer és ezer ajakról buzgón száll az imádság a seregek mindenható urához: add, hogy a kultúra fegyverei győzzenek. S nem hiába várják az elnyomott milliók, az európai páriák az új életet, nem oszlatkoznak bennük. Hogy annyi szenvedés után visszanyerik emberi méltóságukat, emberi jogukat, arról az osztrák-magyar hadvezetőség már is biztosította őket.

A Berliner Tagblatt közli, hogy az osztrák-magyar hadsereg fővezetősége kiáltványt intézett az orosz zsidókhöz. A kiáltvány, amelynek az elnyomottak bizonyára nagyobb hitelt fognak adni, mint az elnyomó cár „Kedves zsidó alattvalóimhoz című“ szózatának — az ő nyelvükön, a zsargonon szól hozzájuk s héber nyelven van nyomtatva. A kiáltvány szó szerint így szól:

„A középeurópai államok, Németország és Ausztria-Magyarország hősi hadserege hatolt be Lengyelországba.

Hadseregünk gyors elnyomulása a zsarnok uralmat futásra kényszerítette. Senki sem állhat ellent nekünk.

Zászlóink a jogot és szabadságot hozzák nektek, egyenlő polgárjogot, vallásszabadságot, a szabadságot, hogy saját szellemetekben élhessetek a gazdasági és kulturális élet minden téren.

Nagyon hosszú ideig szenvedtetek a moszkovita uralom vasjárma alatt.

Mint barátaitok jövünk közétek, a barbár idegen járomnak már vége. Új aera kezdődik Lengyelország számára. Minden erőnket latba vetjük, hogy a zsidók számára is biztos alapon nyugvó egyenjogúságot szerezzünk.

Ne hagyjátok magatokat hizelgő ígéretekkel félrevezetni, ezeket már elégszer hallottuk.

Vagy nem ígerte-e a cár 1905-ben egyenjogúságot a zsidóknak, s legmagasabb kéziratában nem erősítette-e meg ezt az ígértét?

És hogy tartotta meg szavát, amelyet az egész világ előtt zálogként lekötött?

Gondoljatok arra, hogy milyen szörnyű módon utasították ki a nagy zsidó tömegeket?

Gondoljatok Kiscenewre, Homelre, Bialistokra, Siedlicre s a száz meg száz többi programra!

Gondoljatok a Beilis pörre s a barbár uralom azon erőlködésére, hogy a vérvád szörnyű hazugságát terjessze!

Ugy tartotta meg a cár császári szavát, amelyet akkor adott, amikor veszélyben volt. Most is az álló és kalapács közt van s ez az oka ígéretéseinek.

Szent kötelességek most, hogy minden erő-tököt összeszedjétek, hogy segítsétek a felszabadítás munkájában.

Minden erőtöknek, fiatalságtoknak; hitközségeiteknek, egyleteiteknek mint egy em-

bernek kell fellépni, hogy a szent ügynél segítségükre legyenek.

Elvárjuk, hogy érzelmeiteket s áldozatkészségeiteket tett által fogjátok bizonyítani.

Forduljatok a legnagyobb bizalommal hadseregünk azon parancsnokához, aki legközelebb van községtetekhez.

A szállításokat azonnal és tisztességesen fizetjük.

Készítsétek elő az utat, hogy az ellenséget teljesen legyőzhessük, hogy ezáltal győzelemhez segítsétek a szabadságot és igazságot.

Dadalmas csapataink orosz földön.

(Auffenberg folytatja az előnyomulást. — A jobbszárny harcai Bukovinában.)

Távirati tudósítás.

Budapest — Bécs, szeptember 5.

Gyorsan vonult fel az orosz haderő.

Bécs. A Neue Freie Presse tudósítója jelenti: A hadsereg főparancsnokságának eljárását, hogy csapataitak Oroszország ellen rendelkezte, fényesen igazolták az elmúlt hetek eseményei. Bebizonyult, hogy Oroszország hamarabb lett kész, mint jól informált körökben hitték. Tíz nap óta gyalogságunk harcban van, tíz nap óta a katonákról nem került le a ruha. Keletgalíciai seregeink hősiességéről csak a háború után hallhatunk. Mindegyik katonánk egy-egy Leonidásként harcolt.

Berlin, szept. 5. A Havas-ügynökség, a hivatalos francia táviróügynökség augusztus 25-én a következő jelentést adta ki:

Pétervárról értesülünk, hogy az orosz mozgósítás, mely július 25-én kezdődött, augusztus 24-én már teljesen be volt fejezve.

Erre a híradásra a következő megjegyzést kell tennünk:

Az orosz hadügyminiszter július 27-én a pétervári német katonai meghatalmazottnak becsületszóra kijelentette, hogy mozgósításra parancsot nem adott ki. Az orosz vezérkari főnök július 29-én ugyancsak becsületszó alatt megismételte ezt a kijelentést. Most a hivatalos francia távirati iroda megállapítja, hogy Oroszország katonai intézői becsületszó alatt hazudtak.

Jobbszárnyunk harcai Bukovinában.

Budapest. Az Est haditudósítója jelenti: Jobbszárnyunk küzdelméről csak most adhatok hírt. Csernovionál augusztus 25-én történt összeütközés. Reggel az orosz határ felől orosz gyalogság közeledett. Eleinte csak népfelkelők vetették magukat oroszokra, később, mikor azok kifejlődtek, részükre is akcióba lépett a sorkatonaság. Ebben a küzdelemben egy orosz hadosztály vett részt. Igen sok gépfegyvert és municiót zsákmányoltunk.

Az elfoglalt orosz területek.

Lipscse, szept. 5. A Lefziger Neueste Nachrichten jelenti szeptember 2-ről: Olasz lapok Pétervárról azt a hivatalos értesítést közlik, hogy az orosz kormány beismerte, hogy Orosz-Lengyelország déli részét Patrikau, Kusznik, Opatov Radom, és Lodz kivételével az osztrák és magyar csapatok megszállták.

Fogadjuk be házaikba a sebesült katonákat. A nagy harcok, a gigászi küzdelmek a mi részünkről is áldozatot kívánnak, sebesült katonáink száma nem épen jelentéktelen. A megsebesült hős katonáink megérdemlik, hogy szeretettel vegyük őket ápolás alá. A csapatkórházaink mihamarább megtelnek s akkor a vöröskeresztes kórházakra hárul a feladat, hogy az ellenség lövegjeitől megsérült katonákat befogadják. A vöröskereszt nagyobb kórházain kívül magánházakban is elhelyez sebesülteket s ezért az elnökség azzal a hazafias kéréssel fordul a közönséghez, hogy aki vállalkozik egy két sebesült katonára ápolására és ellátására, azok jelentésük be emberbaráti szándékukat mielőbb Tisch Mór dr. főorvosnál (város-háza I. emelet.) A magánházakban elhelyezett sebesültek orvosi kezeléséről és szükséges kötőszerekről a vöröskereszt gondoskodik.

Hirlapkiadás háborus időben.

— Milyen üzlet ilyenkor az ujság? —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

Általános az a vélemény, hogy a mostani háborus időben a hirlapvállalatok óriási jövedelmekre tesznek szert. A német lapkiadók organuma, a „Zeitungs-Verlag” most leközlő néhány találó adatot, amelyek alkalmasak arra, hogy eloszlássák a közönségnek ezt a tévhitét.

— A legendák közül — írja az említett lap — amelyek ezekben a napokban születtek és születnek egyre, érdemes felemlíteni azt a mindenütt elterjedt véleményt, hogy háborus időben a sajtó „üzlet”-et, pláne „kitünő üzletet” csinál.

Miként jut a közönség erre a meggyőződésre, azt nehéz megmagyarázni. Talán azért, mert az ujságok mint közvetítői a nagy felelősséggel várt új híreknek, több érdekességet nyújtanak most, mint normális viszonyok között, vagy talán azért, mert a kiadóhivatalokat megostromolják a hírekre kíváncsi emberek s a külön kiadások és egyes lappéldányok árusítása a megnövekedett üzleti forgalom látszatát kelti.

A valóságban egészen másként festenek ezek a tények: Alig van vállalat, amelynek annyi áldozatot kellene hozni s amely annyit szenved a háború alatt, mint épen az ujságkiadó. A kereskedelem és ipar bizonyára szintén megérzik a háború nyomasztó hatását, általában azonban mégis csak folytatódnak, amíg nagy és megsummisító katasztrófa nem ér egy nemzetet. Az egyes iparos mégis csak számíthat bizonyos bevételekre: az ujságoknál ellenben másképp áll a helyzet. A háború megkezdésével éltető elemük: a hirdetésekkel származó bevétel egy csapásra megszűnik. A hirlapüzlet mint olyan, nincs többé. Ezzel el van véve az ujságoktól az a forrás, amelyből a szerkesztőségi részét kell táplálni. De az igények, amelyeket a lapokkal szemben háború alatt támaszt a közönség, nem kisebbedtek, sőt jóval nagyobbak lettek. A közönség a leggyorsabb hírközvetítést követeli. Másrészt a hírek privilegizált közvetítői felemelik áraikat. A telefon- és táviróforgalom meg van bénítva, úgy, hogy a szerkesztőségek egyéb hírforrásaikkal csak háromszoros áron (dringend távirat stb.) érintkezhetnek. Ehhez járul még az, hogy a lap munkatársai, technikai és kereskedelmi alkalmazottai közül sokan bevonultak, a papír, festék, olaj alig kapható, vagy csak nagyon felemelt árért — s a közönség mégis azt kívánja, hogy a hirlap pontosan, rendszeresen megjelenjen, sőt a legújabb és fontosabb híreket rendkívüli kiadások útján hozza nyilvánosságra.

A Kölnische Zeitung is meggyőző érveket hoz fel annak bizonyítására, milyen alaptalan az ujságok jól jövedelmezéséről elterjedt vélemény:

— Ujságot kiadni háborus időben sem nem gyönyörűség, sem nem üzlet. A hadvezetés érdekei miatt mindenestre szükséges cenzura ott van minden hír mögött, sokszor már az elküldési helyen, vagy ha külföldről jön, a határon. Másrészt szerkesztőséghez már eljutott táviratok és levelek nyilvánosságra hozását az ujság megjelenési helyén tiltja el gyakran a cenzura. Azok a kiadások tehát, amelyek ezeknek a híreknek megszerzésére fordítottak, hiábavalók voltak. A távirati, telefoni és levélbeli összeköttetés számos helyen meg van akadályozva, vagy csak olyan késéssel történhetik, hogy a hírek értéktelenné válnak. A közönség azonban hírekre szomjazik és azt hiszi, hogy az az irigy szerkesztőség eltitkolja előle az ujdonságokat.

Franciák futása Párisból.

— Amiensbe ért a német tüzérség. — Teljes katasztrófa előtt. —
Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, szeptember 5.

Osszeomlik Franciaország.

Bécs. A Fremdenblatt azt írja, hogy a francia offenzívához hasonlóan a defenzíva is teljesen összeomlott. Franciaország óriási lépésekkel halad a végső katasztrófa felé.

Páris. A Temps újság a kormány után Bordeauxba ment. (Táviróda.)

Berlin, szeptember 5. A nagyvezérkar közli: Rheimst harc nélkül elfoglaltuk.

Japán segítségről álmodnak a legyőzöttek.

Bécs. Az amsterdami „Allgemeen Handelsblad” egy pétervári távirata jelenti, hogy Japán állítólag késznek nyilatkozott néhány hadtesttel és pionírsapattal Oroszország segítségére menni.

Ehez a jelentéshez a következő megjegyzést fűzi a berlini „Nationalzeitung”:

A hollandi lap híre más oldalról még nem nyert megerősítést s már csak azért sem látszik valószínűnek, mert ezáltal Japán a távol keleten gyengíteni katonai erejét, ami pedig a legfontosabb az ő számukra. Másrészt azonban Oroszországnak — tekintve attól, hogy sürgős szüksége lenne katonai segítségre — már csak a fenti okból is érdeke, hogy Japán részt vegyen az európai háborúban. Nem szabad elfeledkeznünk arról, hogy a haditudósítók tekintetében Japán kizárólag az entente-re szorul, amelyek természetesen elhallgatják a francia, orosz, angol vereségeket. Különben — mondja a Nationalzeitung — Németország nyugodtan áll ezzel az eshetőséggel szemben is.

Svéd—német barátság.

Svédország kormánya nemrég különös és feltűnést keltő rendeletet adott ki: bizonyos tartományokban megtiltotta a külföldiek bevándorlását. A rendeletet sokan kommentálták s a legkülönbözőbb verzók keringtek arról, hogy mi lehetett kibocsátásának oka. A beavatottak azonban jól tudták az intézkedés okát. Oroszország ugyanis szokott módszerével dolgozva a spionok százaival árasztotta el Svédországot. A kémek, hogy munkájukat annál könnyebben s minden feltűnés nélkül végezhessék egyszerűen — német alattvalóknak adták ki magukat. A svéd kormány, hogy nagyobb veszedelmek elejét vegye, kénytelen volt az említett rendelet kibocsátani, amiáltal lehetetlenné tette az alattomos munkát. Amióta azonban az európai háború kitört, Svédország minden tekintetben igyekszik kimutatni szimpátiáját Németország iránt. A rokonérzés most érdekes intézkedésre készítette a svéd kormányt: felfüggesztette a németekre nézve a tiltó rendelet hatályát. Ez intézkedés Németországban — mint a svédek rokonérzésének jele — nagy és mély benyomást keltett.

A német flotta támadása.

Frankfurt. Hollandi halászok közlik, hogy a német flotta kilenc angol gőzbárkát elsüllyesztett. (Táviróda.)

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi iparosok első betegsegélyző és temetkezési egylete szeptember hó 6-án délután 3 és fél órakor az ipártestületi helyiségben választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagokat tisztelettel meghívja az elnökség.

Török egyetemi hallgatók Aradon.

— A kik hazasietnek a mozgósítási parancsra. — Harol kedv az oroszok ellen. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

A magyar nemzet lovagias és hűséges barátai jártak ma Aradon, fiai annak a rokon népnek, amelyhez évszázados ellenségeskedés után most már sok emberöltő óta meleg viszalom fűz. Török egyetemi hallgatók időztök egy napig városunkban, amíg csatlakozást kaptak ahhoz a vonathoz, amely viszi őket haza, ahol dicsőséges háború vár rájuk, óhajtott leszámolás az alattomos göröggel, vagy az orosz zsarnokkal, talán mind a kettővel. A török társaság Gentből jött, ahol különböző főiskolák voltak a hallgatói, míg most a hazájukbeli mozgósítás hírére elhagyták a svájci várost. Az Aradi Közlöny munkatársa beszélgetést folytatott a törökökkel s a kis társaság vezetője, Suraya Hassaki-Zadé így nyilatkozott előtte:

— Nyolean vagyunk, törökök, valamennyien Gentből jövünk s velünk van egy högy is, aki szintén Gentben élt, mint a szép művészeti iskola hallgatója. A múlt hónap utolsó napján kaptunk távirati értesítést, hogy a mozgósítás miatt jöjjünk haza. Másnap azonnal utra keltünk s Ausztrián keresztül utazva, ma ideérkeztünk. Utközben mindenütt kedvesen fogadtak, látszik, hogy a magyarok szeretnek bennünket, de mi is szeretjük ám őket. Hiszen rokon nemzet vagyunk s a rokon származáson kívül évszázadok történelmi emlékei kapcsolnak egybe bennünket. Reméljük, hogy ezentul intenzív kapcsolat lesz a magyarok és a törökök között s ha nem jön közbe a háború, ifjaink közül sokan mentek volna most Budapestre, hogy beiratkozzanak a magyar egyetemekre.

— Leküszödvö megyünk haza, hogy harcoljunk az oroszok ellen. Intőzatos háború lesz ez. A török nép gyűlöli az orosz, régi ellenségét, s telva lángoló harci vágygal, örömmel fordul ellene. Bizom fegyvereink diadalmában. Egy millional jobb haderőnk áll zászló alatt, s most más a helyzet, mint a balkáni háborúban. Akkor váratlanul ért bennünket a támadás, nem volt időnk csapataink kellő időben való összpontosítására. Törökország nagy kiterjedésű állam, sok időt vesz igénybe a hadsereg összegyűjtése, míg az apró balkáni államok hamarosan fel tudtak készülni s ez okozta vereségünket. Most elegendő időnk volt az előkészületekre, most győznünk kell.

— Valóságos megváltás lesz számunkra, ha leverjük az oroszát. A török nép józan, intelligens, a kultura áldásait megértő, kívánó emberekből áll. Az évek óta dúló háborúban nem volt módunk rá, nem voltak mag az eszközeink hozzá, hogy fejlődhessünk, haladjunk. De a moderna civilizáció mély gyökeret vert országunkban s a háború után új, boldogabb, dicsőséges korszak fog következni, amikor megmutatjuk majd Európának, hogy életképes, erős nemzet a miénk. Reméljük, hogy a monarchia és Németország szövetségre lépnek majd velünk s ha ez létrejönne, ura volna az egész balkáni helyzetnek a szövetség.

— Melegem, mély meggyőződéssel beszélt a török fiatal ember, a szeméből szinte fanatikus rajongás csillogott ki, mindenre kész szeretet hazája iránt s mérhetetlen gyűlölet hazája ellen. Majd utazásukról beszélt, amely mindenütt simán, akadály nélkül folyt le. Aradról, ahol a város minden nevezetességét megtekintették, este nyolckor utaztak tovább Bukarest felé, innen Konstanzába víz az utjuk, ahonnan román gőzös szállítja őket Kontsantinápolyig. Arad nagyon tetszett nekik.

— Igazán kedves város ez — mondotta — és nagyon szívesen maradnánk itt estőre is. Ha csak szórakozásból utaznánk, bizonyára több napot töltenénk itt, de most sietni kell, amennyire csak lehet, nem töltjük sehol sem feleslegesen az időt, hisz várnak bennünket otthon és alig várjuk mi is, hogy szembenézzünk elkövetésünkkel.

A német dicsőséges hadsereg előrenyomulásának tempója egy pillanatra sem lohad. Minden nap újabb kilométerek maradnak el a Páris felé vonuló csapatok mögött. A határ közelében Verdun, Maubeuge és Belfort alatt még dörögnek a német ágyúk, de az ostromló tüzérek nyugodtan végzik munkájukat: biztosak a sikerben, hiszen végül jönnek a német főhadvezetőség által épen tegnap megdicséret osztrák-magyar motoroságyúk, jön a rettenetes — gyártásában legalább is részben szintén magyar: diósgyőri — negyvenkét centiméteres és porba kell omlania rettenetes lövege előtt a legmodernebb betonpáncél erősségnek is. Am addig is, míg erre sor kerül: a német hadsereg zömét nem tartja fenn a várak ostroma. A derék hősök mennek előre. Frigyes Vilmos trónörökös — Rupprecht bajor trónörökös, Bülow, Hansen, Kluck tábornok — minden név mögött egy emberekből vert acélfall...

Csoda-e ha ettől a diadalról diadalra nyomuló hadseregtől a franciák, kormány, arisztokrácia, lapok, Páris egész élete — amely eddig csak megvert, széttépet megkergetett, francia seregekről hallott — esztét vesztve menekült délre. A kormány már délen van és kétségbeesetten keres módot a védekezésre új seregekkel, új védelmi vonalakkal. Páris, a hivatalos Páris ura — ki tudná meddig — Bordeauxban van, az igazi a kő, a ház, az utcarengeteg, a milliós lakosságú Páris pedig a német sereget várja, amelyek négy évtized után újra megjelennek a büszke fővárosban.

A németek előrenyomulásáról a következő újabb híreket kaptuk:

Berlin. A német csapatok gyorsan haladnak Páris felé, a tüzérségük már Amiensbe, előretolt lovasságunk pedig Grandvillersbe ért. (Táviróda.)

Budapest. A Pester Lloydnak jelenti tudósítója: A londoni lapok tudósítói elhagyták a francia fővárost s egyelőre Amiensbe utaztak. Onnan jelenti a Times haditudósítója:

— Sajnálatos, hogy Páris népet a német előrevonulást illetően milyen tudatlanságban tartják. A lapok a kormány óhajára elhallgatják Namur elestét, nem írnak semmit a német Maas sereg sikeréről s elhallgatják az angol expedíciós seregek St. Quentinól délre történt visszavonulását is. Titkolják a német sikereket, attól való félelmükben, hogy pánik tör ki a párisi lakosság körében.

A Times haditudósítójának véleménye szerint a német csapatok az angolok elleni harcban azért voltak fölényesek, mert zárt formációkban vonultak fel az ellenség elé s gépfegyverekkel valószínűsített vérfürdőt rendeztek az angol katonák soraiban. Lovasságuk rendkívüli mozgékonyasága által a németek alaposan ki is használták az eredményt, azáltal, hogy a bátran kitartó angol csapatokat végül is vad futásra kényszerítették.

Menekül a francia arisztokrácia.

Róma. A Tribuna párisi levelezője jelenti: Az egész előkelő negyed elmenekült Bordeauxba és Toulouseba. Az arisztokraták erősen felpakolt autókban délre menekültek. A városi tanács hirdménye alapján az asszonyoknak és gyermekeknek azt tanácsolták, hogy hagyják el a fővárost.

HIREK.

— Az Aradi Közlöny a katonai kórházaknak. Az aradi katonai kórházak tegnap kérelmet intéztek az aradi lapokhoz, hogy a sebesült katonák részére küldjenek lappéldányokat. Az Aradi Közlöny ennek a felszólításnak készséggel eleget tett s ma már az összes aradi katonai és tartalékkórházban a nagy küzdelem sebesültjei olvashatták az Aradi Közlöny példányait. De nemcsak az aradi kórházakban értesülnek a sebesültek az Aradi Közlönyből a herosi küzdelem újabb részleteiről, hanem a bécsi és budapesti kórházakban is. Az Aradi Közlönyhöz ugyanis ma több bécsi és budapesti katonai kórház vezetőségétől levél érkezett, amelyben közölték velünk, hogy a sebesült magyar katonák egy része az Aradi Közlönyt, megiszokott kedves lapjukat szeretné olvasni s ezért azt a kérelmet intézték hozzánk, hogy a kórház részére ingyen példányokat küldjünk. Készséggel és örömmel tettünk eleget a kérelemnek s ma már megküldtük az illető kórházaknak a lappéldányokat s a jövőben is fogjuk sebesült katonák részére küldeni a lapot azokba a kórházakba, az ország bármely részébe, városába, ahonnan hasonló kérelmet intéznek hozzánk.

— Varjassy Lajos dr. — tb. főjegyző. Urbán Iván báró főispán Varjassy Lajos drt, a kereskedelmi és iparkamara főtitkárát Aradváros tiszteletbeli főjegyzőjévé nevezte ki. Varjassy dr. alapos tudását és kitűnő munkáját ezentúl a kihágási bíróságnál is érvényesíteni fogja.

— Adományok a sebesült katonáknak. Az aradi Vörös Kereszt üdítő-állomásának újabban a következő adományok érkeztek: Krisztea Valér g. kat. lelkész 1 doboz méz, Schönberger Kati és Janka 1 nagy kosár sütemény, báró Urbán Gazai, Pali és Horty testvérek 1 doboz teasütemény, 1 kg. kakaó, 2 és fél kg. csokoládé, 25 üveg ásványvíz, 2000 cigaretta, Takácsy Konstantin és Andrányi Lajos báró 1000 cigaretta, Kutányi Ferenc és neje 1 üveg befőtt, 1 üveg málnaszörp, özv. Rosetárik Lajosné 20 üveg bor, Holló Imréné 1 tál turólepény, 1 tál gyümölcs, Jassok Béláné 8 üveg befőtt, 4 darab kalács, 10 csomag üdítő bonbon. A közönség adakozásáért köszönetet mond és kéri a további adakozást a Vörös Kereszt nevében Hermann Gyuláné, Andrássy-tér, 14. sz. I. em.

— Wied herceg elhagyta Albániát. Velenéből jelentik: Wied aiban fejedelem és neje ideérkezett.

— A németek aradi lóvásárlása. A német katonatisztek ma folytatták a lóvásárlást s ma is oly jó árakat fizettek az anyagért, mint eddig. A lóvásárlás holnap, vasárnap is folyik, hétfőn ellenben szünetel s működését a lóvásárló bizottság kedden folytatja.

— A Vörös Kereszt varroda részére befolyt adományok: Özv. Luka Istvánné 1 korona, N. N. 1 korona, Bertus Árpádné 1 korona, Vaspill Boris 1 korona, Szende Lajosné 15 korona, Rosenfeld Hermanné 10 korona, Perveiter Lőrinc 20 korona, Mennay Ferenc 2 korona, Gersy Józsefné 5 korona, Färber Erzsébet és Irén 20 korona, N. N. 6 korona, N. N. 1 korona, Nagy Géza 2 korona, Grallert 2 korona, Szuppy Lajos 2 korona, Weinberger Ferenc 2 korona, Kerpel Izsó 2 korona, N. N. 5 korona, Hoffmann Ottó 2 korona, Matzky Károly 1 korona, Szegő Hugó dr. 2 korona, Piek Manóné gyűjtése 9 korona, dr. Kies Dávidné 3 korona, P. J. 1 korona, K. G. 1 korona, Vértes Henrik 5 korona, Mészáros István 2 korona, T. D. 1 korona, K. L. 1 korona, N. N. 50 fillér, B. B. 1 korona, J. B. 1 korona, Pöhm János 1 korona, N. N. 1 korona, Burger 2 korona, Merle Gézáné 20 korona, Weinbergerné 2 korona, Széll Józsefné 10 korona, Magát megnevezni nem akaró kapitány 20 korona, özv. Wéterné 2 korona, özv. Schillinger Józsefné 20 korona, N. N. gyűjtése 33 korona, Hákané 2 korona, Boros Vida 15 korona, Grishaber Fanny 8 korona.

— Dr. Vicas Gyula v. egyetemi klinikai első tanársegéd szem-, orr- és gége- és fülorvos, több évi hazai és külföldi egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok után Aradon letelepedve, Andrássy tér 7. sz. alatt rendeléseit megkezdette.

— Adományok. A mai nap folyamán a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalhoz a hadbavonultak családtagjainak segélyezésére: Hermann Gyula és neje 100 korona, Szántó Péter második adománya 10 kor., Mészáros Gábor 4 kor., Lorenz Lipót és neje 10 kor., Vadas Gyula 20 kor., özvegy Robitsek Simonné 10 kor., Deutsch Eszti egy arany karikagyűrűt adományozott. — B. Szalay Aranka és Békefi Pál zeneintézete az idej beiratási díjait két, az iskolahelyiségükben elhelyezendő sebesült katonák ápolására és ellátására ajánlották föl.

— Amit a király mondott! Könyves Kálmán király híre messze terjedt, mert Magyarországnak tengerpartot szerzett. Hódító utjában Adriához érve, megállta Fiume város közelébe. Szétnézett a tájon s gyökeret vert lába, amint a Quarnerot maga előtt látta, merengéséből csak akkor tért magához, midőn egy küldöttés járult a királyhoz. Meghódolni jött a város podesztája, mellette vele jött szépséges leánya, ki mint legbecsebb termékét a tájnak, aranszinű italt nyujta a királynak. A király hörpintett, csettintett nyelvvel, izlelé a nedűt nagy szakértelmével, aztán a serleget fenéig üríté, frissítő hatását minden ize érzé. Kérdezé a király: ez milyen ital volt, mely reá rögtön ily jó hatást gyakorolt? Felelt a podeszta: „Felséges királyunk, borpárlat: cognac ez, melyet itt csinálunk!” Szólt a király: „Mig itt leszünk Fiumében, kapjon ez italból mind-egyik vitézem! Könnyen álljuk majd ki az ut fáradalmát, lesz magyar tengerpart s meghódol a dalmát.” Kálmán király eme böles elrendelése, volt a gyár első nagy magyar rendelése! Fennáll maig a gyár, az „Adriatica”, borpárló gyáraknak legnagyobbika! Cognacja azóta leve világhírű, mert frissít, erősít s mindenkép jóízű, s ahogy izlett hajdan Kálmán királyunknak, azóta époly jól izlűk mindnyájunknak! S e királyi italt ma bárki ihatja, mert az egész országban mindenütt kaphatja. Saját érdekünkben csak arra ügyeljünk: „Fiumeit” kerjünk és mást el ne vegyünk! Fiumei cognac! Erőt, erélyt adó, csüggendő fáradtra ételtőlég ható. Ki valami nagyot akar véghez vinni: Annak csak ebből a cognacból kell inni! 2330

— Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég kitűnő könyökszerkezetű és víznyomású borsajtóra, valamint legújabb rovátkolt alumínium kuphengerű zuzógépére felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „Kossuth” és „Hegyalja” borsajtók, melynél a régi világ fából készített prése zseniálisan egyesítve van a modern technika vívmányával. A sajtók felső része acél, alsó része faszervezet. Ennélfogva a must sehol sem érintkezik a vasrészekkel, hanem csak a fával, ami a must színét, ízét, zamatját nem befolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri, az 1906. évi nagyvárad, 1902. évi pozsonyi II. mezőgazdasági és az 1907. évi pécsi orsz. kiállításokon a cég borsajtói első díjjal, arany éremmel lettek kitüntetve. — A cég izléses árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi. 3961

— A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áruházat Arad, Szabadság-ter 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb áron beszerezhetők. Különös nagy raktár van iskolatáskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkekben. 1989

— Jó éjszakát szerazhet magának mindenki, ha a hálószobáit a „Löcherer Cimexin”-nel fertőtleníti. A fővárosban történt próbák beigazolták, hogy a „Löcherer Cimexin” nem csak a poloskát és annak petéit pusztítja el rögtön, de megszabadít a ruszli, sváb és hangyáktól is; a mojkártól pedig a szörme ruhákat teljesen megóvjá. Beszerezhető: Földes Kelemen, Hehs Vilmos gyógyszerárában és a készítőnél „Löcherer Gyula gyógyszerárában Bártfán.” 1373

— Katonazene. Az Aradon tartózkodó porosz tisztek tiszteletére ma, vasárnap és a következő napokon este a Fehér Keresztben Zellner Sándor karmester vezetése mellett katonazene játszik. 4858

— A különleges antiseptikus tulajdonságai miatt, a prágai házikenőcs Fragner B. cs. és kir. udv. szállító gyógyszerárától, nagyon hatásos a különböző sebek hegédésénél. A kenőcs előnyösen használható a sebek befödésére, mert minden tisztátalanságtól mentes és hűsítő, fájdalomcsillapító tulajdonsága. Ezen előnyös háziszser a mi gyógyszerárainkban is kapható.

— Izr. leányinternátus Aradon. Stern Ilonka okl. tanítónő szeptember hóban egy internátussal egybekötött magániskolát nyit Aradon. Felhívjuk úgy a helybeli, mint a vidéki t. szülők figyelmét eme házagypótló intézetnek lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

— Tánciskola megnyitása. Deutsch Sándor okl. táncitanító 1914 szeptember 15-én nyitja meg tánciskoláját az Ipartestület dísztermében, melyre beiratkozásokat már most elfogad úgy a tánciskolában, mint Csornovics Péter-utca 9. szám alatti lakásán. Ismerkedési estély 18-án. Szíves pártfogást kér Deutsch Sándor okleveles táncitanító. 4874

— Négy havi kurzusban teljes és alapos kiképzés könyvelés, gépírás és gyorsírásban. Tandíj havi 20 korona. Díjtalan állásközvetítés. Keresk. tanfolyam. Lázár Vilmos-utca 2. szám. Földes-palota mellett. 4890

— Az állami hat osztályú gyakorló elemi népiskolában a beírásokat hétfőn: 7-én délelőtt 9—12 óráig tartjuk meg. Figyelmeztetjük az érdekelt szülőket, hogy gyermekeiket a jelzett időben beírassák, mert azontul a fenntartott helyeket másokkal töltjük be. Helyiség: pénzügyi palota, Andrássy-téri bejárat, jobboldali folyosó 1. ajtó. A tanév 9-én délelőtt 9 órakor kezdődik. Az igazgatóság.

— Jakobi Gyula fogtechnikus szabadságáról visszaérkezett és működését Szabadság-ter 4. sz. alatt ismét megkezdte. 4855

— A Gambrinus-vendéglő kerthelyiségében, kedvezőtlen idő esetén a nagytermében ma és a következő napokon Böszörményi Béla komikus igazgató tamburica daltársulata kiváló magyar műsorral hangversenyez. Szabad bemenet.

— Papirlemezek (Pappe) (barna, fehér és szürke), olcsón kaphatók Kerpelnél viszonteladásra. 411

Helyennégy diák-kisasszony.

(Az aradi női felső kereskedelmi iskola növendékei)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 5.

Jelentettük már, hogy az aradi női felső kereskedelmi iskola e hó 15-én megnyílik. Az új tanintézetet ideiglenesen, amíg Kepes Armin igazgató katonai szolgálatot teljesít, Somogyi Gyula dr. vezeti. Az intézet első növendékeinek, helyennégy diákkisasszonyának a névsorát az alábbiakban közöljük:

Angel Magda, Berzsényi, Bokor Izabella, Schiller Gizella, Eckensberger Margit, Eckensberger Olga, Eisenkolb Katalin, Grün Berta, Kirie Irén, Aczél Berta, Szűcs Józsa, Schannou Erzsébet, Szós Margit, Fikler Ida, Vladár Mária, Pellegrini Karolina, Hoffmann Anna, Szilárd Margit, Kovács Gizella, Friedmann Olga, Ungár Magda, Páll Terézia, Lövinger Magda, Weitz Margit, Marossy Mária, Fischer Teréz, Freimann Elza, Radó Erzsébet, Székely Livia, Scholly Anna, Jakó Ilona, Rónai Irén, Juhász Etelka, Péterity Sarolta, Erdős Klára, Kovács Margit, Omazta Erzsébet, Székely Ilona, Jancsovics Janka, Balogh Ilona, Schranzen Zsuzsi, Reich Lenke, Krausz Szidi, Bogdán Mária, Bogdán Erzsébet, Barta Tereza, Precupás Olga, Minajlovics Olga, Sohlmann Erzsébet, Nagy Edith, Tóth Mária, Kilényi Magdolna, Horváth Mária, Dobozy Erzsébet, Hollander Ilona, Brandeiss Adél, Hósz Ilona, Färber Irén, Finta Sarolta, Rajla Anna, Scheirich Mária, Orbán Julia, Torók Etelka, Draser Katalin, Kossuth Ibolyka, Schmidt Rózsa, Mihailovics Elvira, Trailescu Elvira, Lupu Auróra, Szalay Irén, Saguly Irén, Biader Verona, Polgár Elza, Jánossy Emma.

Személyforgalom a Máv. vonalain.

— Az új menetrendek. —
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, szeptember 5.

A magyar királyi államvasutak alább felsorolt vonalain korlátolt polgári személyforgalom lépett életbe a következő vonatokkal és pedig:

Szeptember hó 1-én a budapest-bruck-királyhídi vonalon Budapest—Bruck—Királyhida—Wien között a 9. és 8. sz. gyors, továbbá a 9., 10., 11. és 12. sz. személyvonat, Bicskétől—Győrre a 14., Győrtől—Budapestig a 15. sz. személyvonat, Budapest—Bicske között a 8., 26., 28., 16., 17., 7. és 25. számú személyvonat közlekedik.

A budapest-győr-fehringi vonalon Budapest—Győr—Fehring között a 1308. és 1304. sz. gyors, továbbá az 1308. és 1309. sz. személyvonat, Győr—Fehring között az 1307. és 1310. személy-, Győr—Szombathely között az 1311., 1312., 1342. és 1343. sz. vegyes-, Szombathely—Fehring között pedig az 1313. és 1314. sz. vegyesvonat közlekedik.

A budapest-fiumei vonalon Budapest—Fiume között az 1001. és 1002. gyors, továbbá az 1008., 1010., 1007. és 1009. sz. személyvonat, Budapest—Adonypusztá—Szabolcs között az 1015. és 1016., Ujdombovár—Gyékényes között az 1011., 1012., 1041. és 1046., Gyékényes—Zagreb Máv. között az 1048., 1063., 1064. és 1065., Dugoselo—Zagreb Máv. között az 1047., 1068., Zagreb Máv.—Karlovac között az 1064., 1048. és Zagreb Máv.—Camerai—Moravica között az 1041. és 1046. sz. vonatok közlekednek.

A budapest-adonypusztá-szabolcs-tapolcai vonalon Budapest—Adonypusztá—Szabolcs—Tapolca között a 1109., 1111., 1110 és 1112 sz. személy- Adonypusztá—Szabolcs—Tapolca között az 1121 és 1122 sz. vegyesvonat, Alsóörs—Balatonfüred között az 1107 és 1108 sz. vonat közlekedik.

A Budapest nyugati p. u. cegléd-szolnoki vonalon Budapest—Cegléd—Szolnok között a 6710. és 6701. sz. személy, Budapest—Cegléd között a 714., 6707., 728. és 727. sz. személy- és a 842. s 839. sz. személyszállító teher-, Budapest—Monor között a 724., 725., Budapest—Üllő között a 722. és 723., Cegléd—Szolnok között a 6702., 6705., 6706., 6709., 6708., 6711. számú személyvonatok közlekednek.

A hatvan-szolnoki vonalon a 4612., 4601., 4602., 4608., 4604., 4605., 4606., 4607., 4608., 4611. sz. személyvonatok közlekednek.

A budapest-marcheggi. vonalon Budapest—Marchegg—Wien között a 106. és 103. sz. gyors, továbbá a 114., 118., 113. és 115. sz. személyvonat, Budapest—Rákospalota—Ujpest között a 152., 158., 156., 155., 156. a., 155. a., 164., 167., 170., 173., 174., 175., 176., 177., 178. és 179., Budapest—Nagyváros között a 188., 189., Budapest—Párkány—Nána között a 125., 130., Budapest—Ersekújvár között a 122., 117., Budapest—Galánta között a 119., 120., Pozsony—Marchegg között a 190. és 193. sz. személyvonatok közlekednek.

Szeptember 2-án a hatvan-ruttkai vonalon Hatvan—Ruttká között a 802. és 303. sz. gyors- továbbá a 305., 306., 307., 308. sz. személy- és a 338. és 339. sz. vegyesvonat, Salgótarjánról—Losoncig a 340. Fülektől—Zsolyomig a 370. Kőrmöbányától—Zsolyomig a 357. sz. személyszállító vonat közlekedik.

Bővebb felvilágosítást az állomásokon kifüggesztett hirdetések nyújtanak.

Az itt felsorolt vonalak közt az Aradot érintők nem szerepelnek.

A magyar kir. államvasutakon újabban még a következő vonalakon fog a korlátolt polgári személyforgalom felvétetni. A budapesti ny. p.-u.—cegléd—kolozsvár—predeáli vonalon. Budapest ny. p.-u.—Cegléd—Szolnok—Püspökladány között egy új gyorsvonatpár helyeztetik forgalomba. Indul Budapest ny. p.-u. ról este 6 óra 45 perckor, érkezik Püspökladányba éjjel 12 óra 57 perckor; ellenkező irányba indul Püspökladányról reggel 4 óra 16 perckor, érkezik Budapest ny. p.-u.-ra délelőtt 10 óra 40 perckor. Az új gyorsvonatpár Püspökladányban közvetlenül folytatást nyer az

502. és 501. sz. gyorsvonatokhoz, melyek Püspökladány—Predeál (Bukarest) között egyidejűleg forgalomba helyeztetnek. Budapestről Predeál felé az új vonat első ízben szeptember 2-án indul, Predeál felől Budapestre az új vonat első ízben szeptember 4-én érkezik.

Szeptember 2-től kezdve a Püspökladány—Kolozsvár—predeáli vonalon Püspökladány—Brassó között az 514., 512., 513. és 511. sz. személy, Nagyvárad—Kolozsvár között az 549. sz. személyszállító és a 510. a. sz. személyvonatokkal, Csucsá—Kolozsvár között az 545. és 546. Tövis—Segesvár között az 545. sz., Kolozsvár—Tövis között az 544. és 537. sz., Tövis—Predeál között 542. sz. vonat Segesvár—Predeál között az 541. sz. vonat Brassó—Predeál között az 543. és 544. sz. vonatokkal.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Hirdetmény.

A Szász királyi lóavató bizottság parancsnoksága közhirre teszi, hogy a lóvásárlást hétfőn, szept. 7-én szünetelteti, kedden, 8-án a vásárlást tovább folytatja.

Uránia Színház

1914. szeptember hó 8., 7. és 8.

AZ

aradi vár foglyai.

Berger Gyógy-kátrányzappana

1895 óta kitűnően bevált:

G. Hehl & Comp.-tól.

Kiváló orvosok ajánlják és Európa legnépesebb államában a legjobb eredményekkel használják mindenféle

bőrkülsős eliken

különböző krónikus bajok és kúrák, valamint haj- és személyneműk eliken. Tartalmaz az egészséges lakóanyagot és legyógyosabb kúrákat a kereskedelemben előforduló egyéb ártalmú gyógyszerektől. Munka bőrbajoknál nagyon hatásos.

Berger kátrányos kátrányzappana.

Kétszer az gyermekeknek nagyobb hatású kátrányzappana.

Berger glikerin kátrányzappana.

Továbbá kátrány nélkül a hirt.

Berger-féle Borek-zappana

patellák, napcsók, szemek, mellek és más bőrbajok eliken. Dazolja alkalmazással együtt 20 Ellen.

Uj: Berger-féle Borek-zappana.

Kiváló hatású bőrbajok, fejbajok és személyneműk eliken. Tartalmaz az egészséges lakóanyagot és legyógyosabb kúrákat a kereskedelemben előforduló egyéb ártalmú gyógyszerektől. Munka bőrbajoknál nagyon hatásos.

G. Hehl & Comp.

teljes: Wien 1895. október, Heilbrunn és Trautmann, Wien 1912. és az 1900-ik évi párisi világtalálkozóon országosan. Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és szaküzletben. Nyugaton: G. Hehl & Comp., Wien, I., Hofburgstrasse 11-12. Budapesten nyugaton és keleten: Török József gyógyszerárban Erőly-utca 11., Molnár és Kócskó, Thullner és Soltész, Kochmeister, Frigyes utólagos, Radanovits Testvérek, Szeles Nándor és társai, Neruda Nándor, Deákyl Frigyes, Váci-kört és. Kiváló hatású minden gyógyszerárban, szaküzletben és illatcsomagokban.

Aradon G. Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Hajós Arpád és Rozsnyay Mátyás gyógyszerész uraknál; Hegedűs Gyula Andrassy-tér 15. parfumeria, Vojtek és Weisz drogeriában és kapható az összes hazai gyógyszerárakban. 2641

* Az ezen rovat alatt közöltöket nem vállalunk felelősséget.

Szenzációs felvételek
kizárólagos joggal.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tőzsdében. 2171

Röntgen-intézet.

Aradon, Batthyány-u. 21.

Telefon 622. 211

Röntgensugaras átvilágítások és fényképfelvételek, betegségek, csonttörések, ficamok stb. Kórismézése céljából. Röntgensugaras gyógyítások idült bőrbajok, sipolyok, nem operálható nagy daganatoknál és a méh- és pajzsmirigy alképleteknél. Intézettulajdonos:

Dr. Singer János

egyetemes orvostudor.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242 Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe:

villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűrő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

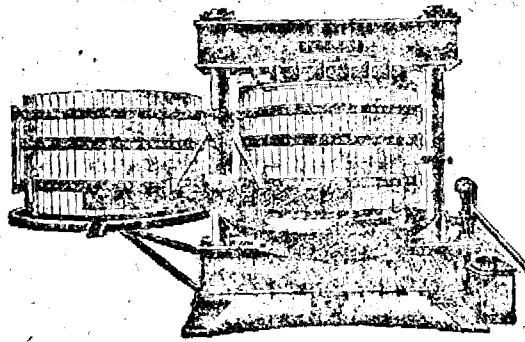
norinbergi, diszmi- és játékaru üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

1901-ik temesvári kiállítás I. díj. Diszoklevél.

BORSAJTÓK.

Arjegyzék ingyen.

1907. évi pécsi kiállításon aranyérem és diszoklevél.

Legujabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez.

Sajtóink főelőnye: A must sehol nem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzók és bogyózók.

Legujabb alumínium kuplhengerű szőlőzúzógépek.

SZILÁGYI ÉS DISKANT

GEFGYARA MISKOLCON. 3961

1906. Nagyvárad: I. díj. Diszoklevél.

Egyszerűbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére.

Ajánljuk:

Ajánljuk:

Arc-krémek

Illatszerek

Kőlgyporok

Kölni vizek

Fogporok

Fog-krémek

Fogpaszták

Fogkefék

Szájvizek

Szappanok

Hajvizek

Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülőket értesíteni, hogy azon esetekben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdi. A tanulók rendszeresen taníttatnak és amint az iskolák megnyílnak, kívánságra mint rendszeres tanulók beírattnak vagy mint magántanulók levizsgáztatnak,

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben bentlakó gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg 2 osztályt is végezhetnek. Prospektust készséggel küld 4611

Izr. fiuinternátus, Arad.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Garai Károly,

vas- és rézbutor készítő

ARADON,

József főherceg-ut 11. sz.

Karolina-utca sarok.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsi-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsikat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecsatolható ágyakat és madracokat. Szállodai és kávéházi, kórház és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszkozlök. 701

Wajdits György

„TURUL”

gyógyszertárban

(Karolina-u. és Ferenc-tér sarok.)

Az összes kül- és bel-

földi különlegességek

és drogeria cikkek dro-

geria árban kaphatók.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy

divattermemet szeptember hó 1-én újból megnyitottam.

Becses pártfogásukat kérve, vagyok tisztelettel

Karpelesz Irén,

Heim Domokos-utca 1. szám.

Opre-féle gőz- és kádfürdő Tökölly-tér 1.sz.

Minden kényelemmel berendezve a nagyrabecsült közönség rendelkezésére áll.

Gőzfürdő

férfiak részére reggel 5-től 1-ig, nők részére hétfő és péntek délután 2-től 6-ig.

Gőzfürdő bérletjegy 10 darab 8 korona.

Kádfürdő

(kabinfürdő) reggel 5 órától este 10 óráig nyitva. 3877

2 szobás csinos udvari

lakás

a konyhában vízvezetékekkel, szeptember 15-ére

kiadó.

Flórián-u. 6B. sz., 3. ajtó.

Használt kerékpár

megvételre kerestetik.

4895

Ajánlatokat Losonczy Lajos ékszerészhez Arad, Szabadság-tér.

102—1914. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszteriumnak 5477—1914. számú rendelete alapján közhírré teszem, hogy Magyarország területén postagalambot tartani s forgalomba hozni csak hatósági engedély mellett szabad. Az engedélyt a rendőrkapitányi hivatal a katonai kerületi parancsnokság hozzájárulásával adja meg.

Felhívom a postagalambok tulajdonosait, hogy az engedély iránt e hirdetmény közzétételétől számított 24 órán belül folyamodjanak, mert ellenesetben az engedély nélkül tartott vagy forgalomba hozott galambok elkoboztatni és megsemmisíttetni fognak.

Tilos továbbá minden fajtájú galambnak bárhol való lelövése. A netán véletlenül megölt postagalambokat a rendőrkapitányi hi-

vatalnak ha adéktalanul be kell szolgáltatni.

Arad, 1914. augusztus hó 31.

Gréen,
főkapitány.

Aradi és csanádi egyesült vasutak

mezetrendje.

Ervényes 1914. szeptember 2-től.

Aradról Szegedre indul:

Személyvonat reggel 6:40
Motoros vonat délelőtt . . . 11:05
Személyvonat délután 4:13

Aradról Szegedre érkezik:

Személyvonat délben 12:00
Motoros vonat délután 3:40
Személyvonat este 9:31

Szegedről Aradra indul:

Személyvonat éjjel 8:06
Motoros vonat délelőtt . . . 10:35
Személyvonat délután 3:17

Szegedről Aradra érkezik:

Személyvonat reggel 7:33
Motoros vonat délután 2:48
Személyvonat este 7:51

Aradról Brádra indul:

Motoros vonat reggel 6:22
Személyvonat délután 12:40

Aradról Brádra érkezik:

Motoros vonat délelőtt . . . 11:38
Személyvonat este 7:41

Brádról Aradra indul:

Személyvonat éjjel 4:03
Motoros vonat reggel 7:30
Motoros vonat délután 1:37

Brádról Aradra érkezik:

Személyvonat délelőtt 10:34
Motoros vonat délután 1:31
Motoros vonat este 7:48

Borosjenőről Csermőre indul:

Vegyes vonat délelőtt 9:20
Vegyes vonat délután 3:14
Vegyes vonat este 6:00

Csermőről Borosjenőre indul:

Vegyes vonat reggel 6:11
Vegyes vonat délután 12:34
Vegyes vonat délután 4:36

Mezőhegyesről Kétegyházára indul:

Motoros vonat reggel 8:37
Motoros vonat délután 1:37
Motoros vonat este 6:20

Kétegyházáról Mezőhegyesre indul:

Motoros vonat reggel 5:43
Motoros vonat délelőtt . . . 11:50
Motoros vonat délután 3:43

Ujszentannáról Kétegyházára ind.:

Motoros vonat reggel 6:43
Motoros vonat délután 12:42
Motoros vonat este 7:49

Kétegyházáról Ujszentannára ind.:

Motoros vonat reggel 5:38
Motoros vonat délelőtt . . . 10:47
Motoros vonat délután 3:01

Borossebes—Menyházafürdő indul:

Vegyes vonat délelőtt . . . 10:18

Menyházafürdő—Borossebes indul:

Vegyes vonat délután 2:25

Zongora- Fekete Sas

javitások és
hangolások,

ugy helyben, mint vidéken pontosan eszközöltetnek

4881

Ehrbar Henrik

zongorahangoló

Arad, Erzsébet-kört 34. sz.

Tüzifa

4875

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagononkinti vételnél
Körösvölgyi Pálinkakaktár Andrassy tér 5. Telefon 651.

szálloda megnyit.

4870

Kereskedők
figyelmébe!

Gyári jegyzés szerint fedezheti csokoládé és cukorka szükségletét.

Raktáron vannak:

Kugler-, Heller-, Fürth- és Manner-árak. 4847

Gábor Miklós

ARAD, ANDRASSY-TER

18. SZ. Salacz-utcai rész.

TELEFON: 1059.

Női

fehér és színes

kalap kiállítás

minden ünnep- és vasárnap esti 9 óráig a Fehér-Kereszttel szemben, rendkívüli olcsó árak.

Férfi kemény- és puha-kalapok nagy raktára.

Kalap tisztítást, festést és alakítást a legújabb modellek után olcsón elvállalom.

Első Aradi Villanyerőre berendezett kalapgyártás nagyban és kicsinyben.

Tisztelettel

4887

Bitterbinder Konrád,

Arad, Deák Ferencz-u. 42.

„Fehér Kereszttel szemben.”

Ponyvát, zsákot, zsineget, gazdasági kötélárut, pokrócot, szalmazsákot legjobban és legolcsóbban szerezheti be az Erdélyi és Bácskai iparú-raktár **Reich B. Károly Fia és Társa cégnél**
Telefon 649. Arad, Andrassy-tér 6. szám. (Verbos-ház.) Telefon 649.

4318

Leánynevelő intézet.

Háztartás és továbbképző iskola Gráz, Ruckerberg Blumengasse.

Előkeiő nevelő-intézet 4—20 éves leányok részére (Schweizer Intézet.) Saját villa, kert, sport, naponta torna, továbbképző: irodalom, történelem, földrajz, stb.-ből. Nyelv, zene, ének, festés, kereskedői tanfolyam. Kézimunka, lenér- és ruhavarrás; háztartás és főzés tanítás. Szabad tantergyválasztás.

Gráz, Ruckerberg-Blumengasse. Steiermark. 4156

189—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy vasuti igazolványok, nemkülömben egyéb utazási igazolások kérelmezése és azok kiadása naponként délelő 8 óráig 12-óraig délután 3 órától 6 óráig a városházán, a levéltár melletti ki-
teremben eszközöltetik. Felhívom az utazni szándékozó közönséget hogy az igazolványok beszerzése céljából ezen időközökben jelent-
kezzék, mivel más időben történő jelentkezések figyelme nem vétetnek.

Arad, 1914. augusztus 24.

Greén
főkapitán.

Mindenféle csomagoláshoz alkalmas

ujsgmaculatura
olcsón eladó
az Aradi Közlöny
kiadóhivatalában

Izr. leányinternátus.

Van szerencsénk a m. t. helybeli és vidéki szülőket értesíteni, hogy szeptember hóban egy internátus-
sal egybekötött magániskolát nyitunk, ahol elemi- és polgári kolás leányok gondos nevelésben és tanításban részesülnek, lúthon, vagy kívánatra — ha az iskolák megnyitnak — bármely iskolába rendszeres növendékként be-
írattnak. Ugyiszintén bejáró növendékeket is elfogadunk — Külön tárgyak: zongora, festés és művészi kézimunkák. Sze-
mélyes, vagy levélbeli megkeresésekre készséggel ad felelő-
gosi ást az intézet tulajdonosa

Stern Ilonka,

okl. tanítónő

Arad, Tökölly-tér 7., I., 13.

4908

Üzlet-áthelyezés!

Vas- és réz-butor gyári helyiségünk t
in, uica (báró Bohus palotával szemben)

ittk és ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyármanyvainkat vas-
butorokban, kerti butorok, internátus-, kórház- és szálloda-
ezesek, zongora és stb. kivételén Sodrony-ágybetétek vas és
stb. minden méretben a legolcsóbb áron. A. O. K. Kivallatunk
mind vas- és rézbutor javításokat és festéseket. 4878

Helyiség: Aulich L.-u. 4. Üzlethelyiség: Zinyi-u. Gyári telefon 423.

és árjegyzéket kívánatra díj- és bármentve küldünk.

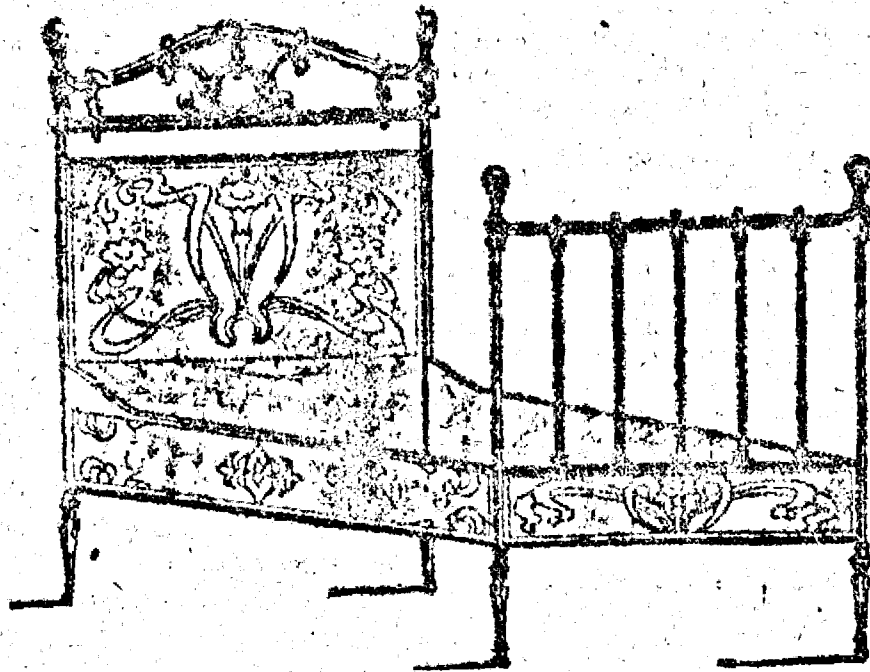
Szükség esetén megismerésért kér, üzleti címmel:

Feischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Lakatos és fényező tanoncok felvétetnek.

Alapított 1893-ik évben

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Wojtek Kálmán urak gyógyszertárába, valamint Wojtek és Weisz, Hansú Nestor és Török Andor és Társa urak drogeriájában. 10

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utobbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű
hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —
Saját érdekében tessék csakis oly Ibolya
Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 tégelynek
1 korona. Kapható a készítőnél:

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Mefiasztó

kis fészünkben vagyok, de nem láthatlak vágyom utánad, az orvos szerint hónapokig eltarthat. Hetenkint értesítek. 4884

ELLÁTÁS.

Iskolás fiukat

teljes ellátásra elváltatok, esetleg zongora használatra. Cím Magyar-utca 6., háztulajdonosnál. 4837

Előkelő lsr. uri ház

elfogad több iskolás gyermeket teljes ellátásra, fürdőszoba és zongorahasználatra. Attila-tér 1. Magányos ház. 4847

OKTATÁS.

Polgári, gimnáziumi

és realiskolai magántanulók biztos sikerrel előkészülhetnek, vidékiek teljes ellátást nyerhetnek az lsr. fiuinternátusban Arad, Chorin Aron-u. 1. sz. 4785

Nyugalmazott

lsr. tanító jobb házból valláskülömbőség nélkül 2-3 gimnáziumi, reál, kereskedelmi, polgári vagy elemi iskolai tanult tanítványi felügyelet és segítség mellett teljes ellátásba fel vesz. Házhoz járva főntiekben és a német nyelvben 1-2 magánórát is vállal. Lakás: Aradon, Thököly Imre-utca, 11. sz. II. udvar. 4871

Német

oktatást ad gyakorlott nő, különösen a társalgásra nagy súlyt fektet. Cím Weitzer János-u. 3. Trafik. 4883

A tanév kezdetével

elemi vagy polgári iskolai magántanulókat osztályvizsgára előkészít képzett tanítónő. Ugyanaz francia és német nyelvből, melyet az illető országokban sajátított el, oktatást ad gyors eredménnyel. Cím a kiadóhivatalban. 4840

ALKALMAZÁST KERES.

Deutsches Dame

wünscht Kindern Stunden zu geben, oder für ganzen Nachmittag. Briefe unter „Nachmittagstunden“ an die Redaktion. 4829

Egy nyugalmazott

46 éves r. őrm., raktárnok, kapus vagy hasonló állást keres. Cím a kiadóban. 4889

ALKALMAZÁST NYER.

Egy

jóforgalmu helybeli vendéglőbe cvadékképes egyén kerestetik kimerőnek. Bővebbet Körösvölgyi pálka raktár Andrassy-tér 5. Telefon 651. 4826

Szoptatós dada

azonnali belépésre kerestetik, Refőz József Alsósímand. 4878

Verlässiges

Fraulein wird aufgenommen. Adresse in der Administration. 3885

ÜZLETEK.

Sarok üzlethelyiség

Jelenleg mosóda, két utcai szobával, konyha és kamrával, kiadó. Bővebbet a háztulajdonosnál, Csernovitz Péter-utca 16. 4845

Boros Bent-tér 1. sz. alatt
egy nagyobb üzlethelyiség kiadó. 4858

INGATLAN.

Eladó

egy jól jövedelmező adómentes bérház a Ferenc-tér szomszédságában elköltözés miatt minden elfogadható árban. Cím a kiadóhivatalban. 4876

KIADÓ LAKÁS.

Háromszobás utcai lakás

zárt folyosó s minden hozzátartozóval, azonnal kiadó. Közép utca 17. a/a. 4795

Új épületben

2-3-4 szobás modern lakás, villany és gázberendezéssel november 1-re kiadó Révay-u. 5. 4791

Modern lakás

3 szoba, tágas előszoba, fürdőszoba, mellékhelyiségekkel 850 koronáért kiadó november 1-re, Lujza-utca 8. 4834

4 és 3 szobás lakás

jutányosan kiadó József főherceg-ut 19. 4849

Egy

csinosan butorozott külön bejárattal utcai szoba a földszinten azonnal kiadó Zoltán utca 2. 4872

2 szobás lakás

fürdőszobával, esetleg butorozva kiadó Péter-u. 2/c. 4876

Erzsébet-köruton

1-3-4 szobás modern lakások fürdőszobával, üzlethelyiségek részben november 1-re kiadók. Bővebbet Steiner József építésznel, Szt. László-u. 7. 4886

Emeleten

3 szoba, fürdő. minden hozzátartozóval kiadó nov. 1-re. Kápolna-utca 29/a. 4879

3 szobás udvari lakás

október 1-re kiadó Behm utca 1. szám alatt. 4852

November

elsejére átadó 4 szoba, fürdőszobából álló lakás, szép gyümölcsös-kerttel, évi 1000 korona bérért. Cím Varjassy J.-utca 5. 4867

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy 5 szobás lakás, mely áll 3 utcai és 2 udvari szobából és a szükséges mellékhelyiségekből azonnalra kiadó. Értekezhetni Petőfi-utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél. 2005

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb lugmentes

arc- és kézműs a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tisztító növényi esszenciákból készül, lugmentes, a legfinyásabb arcú hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fürdőszappan az Angol fürdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes Gyógyszertár Deák Ferenc-u., Hehs Gyógyszertára Batthyányu. 1224

Veszek

uraktól leveletett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieier Ignátz, Szent-Pál-u. 12. 4699

Legfinomabb

szepességi málna-szörp különként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor., 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor., 40 fill. Földes Kelemen Gyógyszertára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai Gyógyszertárban. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Hehs féle

Vasaschinabor. Szuverén szer vérszegénység, sápkor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárikus fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos Gyógyszertára Aradon, Batthyány-utca. 1508

Szőrmék, ruhaneműk,

szőnyegek megóvására ajánlunk molykeveréket 20 és 40 filléres csomagokban, legfinomabb resublimált Naftalint, kiló 1 korona. Terpentín olajat, kiló 2 korona. Pachsull levelet, kiló 3 korona. Rovarport szorító dobozokban 20 fillér, bádóg dobozokban 30 és 60 fillér. Légy irtó szereket, légyfogókat, Zacherlint, stb. Földes Gyógyszertár Deák Ferenc-utca. Hehs Gyógyszertár Batthyány-utca. 1224

India fogoseppek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Guttori Földes Kelemen Gyógyszertára és vegyészeti laboratóriuma Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai Gyógyszertárban.

Bármilyen

bádógos és vízvezeték munkát készít Diamant Jenő Arad, Weitzer János és Kazinczy-utca sarkán. 2991

Legjobb fertőtlenítő szappan
a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felülmúlhatatlan. Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. Gyógyszertárban. 1224

Az Aradi Kereskedők Köre Helyeszközlő Osztályának

== HETI KIMUTATASA ==
Klein Sándor, titkár. Keppich Zsigmond, igazgató.

Szabó Lipót, Iroda-vezető.

Hivatalos helyiség:

Tabajdy Károly-u. 1. sz. saját ház.

Telefon 868. sz.

Hivatalos órák: délelőtti 9-12 óráig és este délután 3-4 óráig.

Keresünk:

VIDEKRE:

1 fűszer és csempe, 2 fűszer, rólis és rövid, 1 vas és fűszer, 1 rólis és divat, 3 fűszer és rövid és 2 vegyeskereskedősegédet.

Ajánlunk:

Körünk női kereskedelmi szaktanfolyamát sikeresen végzett hallgatóit irrodistaoknak ill. pénztárosnőeknek.

Az elhelyezés teljesen díjtalan. Körtagjaink előnyben részesülnek. Vidéki megkeresésekre, csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk. 301

Hatóságilag engedélyezett

Patkány- és egérintés

Új eljárás szerint.

Patkány- és egérintés-hoz ajánlok **patkány- és egérintés-bacillus**. A XX. század legmegbízhatóbb patkány és egérintőszere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintés bacillus árai:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteine“

vegyészeti laboratórium

Arad, Tabajdy Károly utca 1. sz.

Telefon 10-45. 3561

Fekete Sas

szálloda Boczkó-u. 5. sz. 4856

Ujonnán berendezve.

Olecsó szobák napi és havi bérletre kiadók.

Ugyanott magyar könyv-

hával népszerű vendéglő is megnyit. Fi

gyelmes kiszolgálás a

legolcsóbb árak mellett

Iskolai beiratási hirdetés!

Fischer Nagy Áruház

Arad, Szabadság-tér 12. szám.

szanzációs olcsó árjegyzéke

Külön osztály gyermekek részére.

Gyermekek nyakkendők.

Gyermek selyem nyakkendő patent	20 fill.
Gyermek mosó magánkötő	30 fill.
Gyermek tiszta selyem Regatta	50 fill.
Gyermek selyem magánkötő	78 fill.
Gyermek selyem félmellény	13 fill.

Gyermek ingek.

Gyermek ingek vasalt fehér	1.90 fill.
Gyermek ingek puha mellű sifon	2.50 fill.
Gyermek ingek egész fin. madenulán	2.90 fill.
Gyermek ingek jó minőségű	2.20 fill.
Gyermek ingek színes kretonból	2.70 fill.

Gyermek kalapok.

Gyermek őszi kalap Lodenből	1.50 fill.
Gyermek őszi kalap fekete és színes	1.90 fill.
Gyermek őszi kalap finom minőségű	2.50 fill.
Gyermek őszi kalap elegáns kivitelű	2.70 fill.
Gyermek őszi kalap sikkos formájú	3.00 fill.

Gyermek sapkák.

Gyermek sportsapka szövetből	—70 fill.
Gyermek sapka kék szövetből	1.00 fill.
Gyermek diáksapka fin. chevrotból	1.30 fill.
Gyermek matrósapka kék szövetb.	1.50 fill.
Gyermek bőrkalap	1.00 fill.

Gyermek esernyők.

Gyermek esernyő croiseből	1.90 fill.
Gyermek esernyő clottból	2.30 fill.
Gyermek esernyő fin. canelából	2.90 fill.
Gyermek esernyő sergeből	3.20 fill.
Gyermek esernyő jómin. selyemb.	3.50 fill.

Gyermek zsebkendők.

Gyermek zsebkendő képekkel	10 fill.
Gyermek zsebkendő chiffonból	16 fill.
Gyermek zsebkendő vászonból	22 fill.
Gyermek zsebkendő jó min. vászonn.	28 fill.
Gyermek zsebkendő fin. szin. battiszt	30 fill.

Gyermek iskolatáskák.

Gyermek iskolatáskák vászos vászon	70 fill.
Gyermek iskolatáskák szin. képekkel	90 fill.
Gyermek iskolatáskák víz. vászon	1.00 fill.
Gyermek iskolatáskák jóminőségű	1.20 fill.
Gyermek iskolatáskák bőrből	1.50, 3.00 fill.

Gyermek patent harisnyák, fogyh. munka.

Gyermek pat. harisnyák, árák nagys. szerint.	
Gyermek pat. harisnyák jómin.	30—52 fill.
Gyerm. pat. harisny. diament fek.	38—76 fill.
Gyerm. pat. harisny. dupla sarok	54—80 fill.
Gyerm. pat. harisny. legjobb min.	64—70 fill.

Különféle tárgyak gyermekek részére.

Gyermek nadrágtartók gummból	38—70 fill.
Gyerm. zsebkés feh. és barn. csont	40—50 fill.
Gyermek fogkefék	20—56 fill.
Gyermek pénzerszény bőrből	20—1.00 fill.
Gyermek patent zsebtentatartók	50—1.00 fill.

Férfi divat osztály. Olcsó árjegyzék.

Férfi fehérnemű.

Férfi ing színes, puhamellű	2.30 fill.
Férfi ing schiffonból piqnet-mellű	2.70 fill.
Férfi ing angol zephirból színes	2.90 fill.
Férfi ing egész fin. damasztmellű	3.30 fill.
Férfi ing egyedül különlegességgel	3.50 fill.

Férfi kalap ajándékok.

Férfi kalap jó minőségben	2.50 fill.
Férfi kalap megbízható jó minőségű	3.00 fill.
Férfi kalap színes és fekete	3.50 fill.
Férfi kalap elegáns úton kemény	4.00 fill.
Férfi kalap legfin. nyulszőrből	5.00 fill.

Férfi esernyők.

Férfi esernyő croiseből	2.30 fill.
Férfi esernyő jó minőségű clottból	2.70 fill.
Férfi esernyő tartós canelából	3.00 fill.
Férfi esernyő glória selyemből	3.50 fill.
Férfi esernyő finom selyemből	3.90 fill.

Férfi nyakkendők óriási választékban.

Férfi battiszt csokor szép mintákban	22 fill.
Férfi battiszt regatta szép mintákban	38 fill.
Férfi selyemcsokor gyöny. mintákban	50 fill.
Férfi selyemcsokor gyöny. mintákban	70 fill.
Férfi nyakkendők tiszta selyemből	1.00 fill.

Különféle férfi divatcikkek.

Nagy választékban zsebkendők drbja	38—50 fill.
Jó minőségű nadrágtartók drbja	70—1.00 fill.
Jómin. harisnyakötők drbja	78—1.00 fill.
Nagy választ. kézelőgombokból	50—1.00 fill.
Jóminőségű köpper lábravaló	1.90 fill.

Férfi harisnyák

Férfi harisnya maccoi nyers szin párja	38 fill.
Férfi harisnya színes és fekete párja	50 fill.
Férfi harisnya divatos csikos párja	50 fill.
Férfi harisnya különl. legül. minták	70 fill.
Férfi harisnya tiszta cernából	90 fill.

Női divat osztály.

Férfi fehérnemű cikkek.

Női ing schiffonból himzéssel alsz.	1.70 fill.
Női ing madenulán gyöny. himzéssel	2.30 fill.
Női ing finom vászonból, kézi himzés	3.00 fill.
Női ing francia battisztból	3.50 fill.
Női ing rumburgi vászonból	3.80 fill.

Különféle női divatcikkek.

Női selyemernyő alkalmi vétel	3.50 fill.
Női selyemövek fek. és színes	50—1.00 fill.
Női sely. gumióvek fek. és szin.	1.90—3.00 fill.
Női kiegészítők bőrből	90—3.80 fill.
Női selyem nyakkendők és divatos gallérok	

Női harisnyák.

Női harisnyák kötött, szin. és fek. párja	50 fill.
Női harisnyák szin. csikos, legül. div.	60 fill.
Női harisnyák mintázott cernából	1.00 fill.
Női harisnyák flour fekete, alk. vétel	1.00 fill.
Női harisnyák flour, áttört, egész fin.	1.30 fill.